

Odkaz:

Rozsudek Soudu prvního stupně (druhého senátu) ze dne 2. července 1992, Dansk Pelsdyravlerforening proti Komisi Evropských společenství, věc T-61/89, Recueil 1992, s. II-1931¹

Klíčová slova:

Hospodářská soutěž – Nařízení č. 26 – Družstevní společnost – Konkurenční doložka – Závazky výhradních dodávek

Předmět:

Zrušení rozhodnutí Komise Evropských společenství ze dne 28. října 1988 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/B-2/31.424 – Hudson's Bay – Dansk Pelsdyravlerforening, Úř. věst. L 316, s. 43), podpůrně zrušení nebo snížení pokuty uložené tímto rozhodnutím

Skutkové okolnosti a právní otázky:

Skutkový základ žaloby

¹ Tato věc se týká rozhodnutí Komise Evropských společenství (dále jen „Komise“) ze dne 28. října 1988, ve kterém Komise konstatovala, že určité dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě Dansk Pelsdyravlerforening (Asociace dánských chovatelů kožešinových zvířat) představují jednání porušující čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS, nařídila těmto chovatelům, aby protiprávní jednání ukončili a do budoucna se zdrželi přijímání takových opatření, odmítla udělit výjimku podle čl. 85 odst. 3 a uložila Dansk Pelsdyravlerforening pokutu.

² Dansk Pelsdyravlerforening (dále jen „DPF“) je dánská družstevní asociace. Jejími členy je více než 5 000 chovatelů kožešinových zvířat a zastřešuje pět oblastních sdružení. Cílem DPF je působit jako pojítka mezi oblastními sdruženími, vytvářet atmosféru solidarity, jednoty a spolupráce mezi dánskými chovateli kožešinových zvířat, pečovat o rozvoj chovu kožešinových zvířat v Dánsku a zastupovat zájmy chovatelů kožešinových zvířat při styku s úřady a vůči jiným obchodním odvětvím.

³ DPF provozuje činnost rovněž pod názvem Danske Pels Auktioner (dále jen „DPA“); náplní tohoto úseku činnosti je prodej kůží a kožešin vyrobených nebo zpracovaných jejími členy.

⁴ Každá osoba nebo skupina osob, která se zabývá chovem kožešinových zvířat a je členem některého z oblastních sdružení spadajících pod DPF, je považována za (aktivního nebo čestného) člena DPF. Rovněž podniky, které zpracovávají kůže a kožešiny, mohou být přijaty za členy.

⁵ DPF poskytuje svým členům poradenské služby, veterinární služby a možnosti vzdělávání, distribuuje vlastní měsíčník a organizuje experimentální a výzkumnou činnost. Některé služby jsou poskytovány bezplatně, jiné za úplatu.

⁶ DPF zavedla ve prospěch svých členů některá zvláštní opatření, mimo jiné pravidla týkající se systému nouzové pomoci, pravidla týkající se peněžních záloh na mladá zvířata a pravidla pro zařazování na seznam vynikajících chovatelů.

⁷ DPA organizuje dražební prodej kůží. Dražby jsou veřejné a přístupné všem, členům žalobkyně i jakýmkoli jiným zájemcům, za účelem nákupu i prodeje.

¹ Jednací jazyk: dánština

8 Dotčené produkty jsou nezpracované kůže norků, lišek, mývalů a tchořů. Pro tento případ jsou však relevantní pouze norkové a liščí kůže. Kůže se prodávají obvykle na dražbě nebo (což je méně častý případ) soukromým prodejem obchodníkům s kožešinami. Existuje jen několik málo aukčních domů.

9 Dánsko každoročně vyprodukuje přibližně 9 milionů norků a 240 000 lišek. Většina kůží z těchto zvířat je prodána na dražbách, které pořádá DPA. Norkové dražby pořádané DPA představují jednu třetinu světové produkce. Přibližně 98 % kůží prodaných na těchto dražbách jde na vývoz.

10 Společnost Hudson's Bay and Annings Ltd (dále jen „HBA“), která se v roce 1986 přeměnila na Hudson's Bay Company Properties (UK) Ltd., je největším organizátorem dražebního prodeje kůží ve Spojeném království a má dceřiné společnosti v Dánsku, Nizozemsku, Finsku, Švédsku a Norsku. V Dánsku i v ostatních uvedených zemích má k dispozici síť obchodních zástupců, kteří nakupují a shromažďují kůže určené k dražebnímu prodeji v Londýně.

11 Dne 4. ledna 1985 předložila HBA Komisi žádost, kterou se podle článku 3 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy o EHS (Úř. věst. 1962, 13, s. 204, dále jen „nařízení č. 17“), domáhá určení, že DPF porušila ustanovení čl. 85 odst. 1 a článku 86 Smlouvy.

12 Dne 27. srpna 1985 oznámila DPF Komisi následující dohody a rozhodnutí:

- a) Love for Dansk Pelsdyravlereforening („Stanovy Asociace dánských chovatelů kožešinových zvířat“);
- b) Regler for avlernes kapitalfond („Pravidla upravující kapitálový fond“);
- c) Regler for katastrofhejaelpsordningen („Pravidla systému nouzové pomoci“)

DPF požadovala, aby jí byl udělen negativní atest nebo, podpůrně, výjimka podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy o EHS.

13 Dne 30. března 1987 Komise rozhodla o zahájení řízení podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 17.

14 Poté, co poskytla DPF příležitost vyjádřit se k vytýkaným skutečnostem v souladu s čl. 19 odst. 1 a 2 nařízení č. 17 a nařízením Komise č. 99/63/EHS ze dne 25. července 1963 o slyšeních podle čl. 19 odst. 1 a 2 nařízení Rady č. 17 (Úř. věst. 1963, 127, s. 2268), a po konzultaci s Poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení přijala Komise napadené rozhodnutí (dále jen „rozhodnutí“), jehož výrok zní takto:

„Článek 1

1. Následující dohody, rozhodnutí sdružení podniků dánských chovatelů kožešinových zvířat (DPF) a jednání ve vzájemné shodě představují jednání porušující čl. 85 odst. 1:

- a) Článek 4 bod 1 písm. f) stanov DPF, které stanoví, že aktivní členové se mimo jiné „zavazují neorganizovat ani žádným jiným způsobem nepodporovat prodej kůží, který konkuruje prodejní činnosti Asociace dánských chovatelů kožešinových zvířat“, a uplatňování tohoto ustanovení;
- b) článek 5 pravidel systému nouzové pomoci, který stanoví, že tato pomoc bude odmítnuta, jestliže v roce vzniku škody nebo v předchozím

hospodářském roce dodával pojištěný kůže k prodeji prostřednictvím jiných prodejních míst než DPA;

- c) povinnost člena dodávat celou svou produkci k prodeji prostřednictvím DPA:
 - v případě, že členovi byla poskytnuta záloha na mladá zvířata;
 - v případě, že si člen přeje být zařazen na seznam vynikajících chovatelů;
- d) článek 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin, který kožešnickému centru zakazuje ukazovat kůže nebo organizovat jejich prodej či jakýkoliv jiný způsob expedice ve prospěch jiných nákupčích než nákupčích DPA.

2. DPF je povinna, pokud tak dosud neučinila, ukončit protiprávní jednání uvedená v odstavci 1 a v budoucnu se zdržet přijetí jakýchkoli opatření, která mají stejný cíl nebo stejný účinek jako výše uvedená omezení.

3. Ve prospěch předpisů oznámených Komisi, které jsou uvedeny v odst. 1 písm. a) a b), nelze udělit výjimku podle čl. 85 odst. 3.

4. [...]

Článek 2

1. Za protiprávní jednání uvedená v článku 1 se Asociaci dánských chovatelů kožešinových zvířat (DPF) ukládá pokuta ve výši 500 000 ECU (pět set tisíc ECU).

2. [...]

Články 3 a 4

[...]“.

15

Co se týče čl. 85 odst. 1, rozhodnutí uvádí, že cílem nebo účinkem čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov DPF, na jedné straně, a závazku dodávat celou produkci kůží, kterým je podmíněno poskytnutí zálohy na mladá zvířata, zapojení do systému nouzové pomoci a účast v soutěži o zařazení na seznam vynikajících chovatelů a který je rovněž obsažen v rámcové dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin, na straně druhé, je omezení hospodářské soutěže. V rozhodnutí se uvádí, že použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy není vyloučeno článkem 2 nařízení Rady č. 26 ze dne 4. dubna 1962 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi (Úř. věst. 1962, 30, s. 993, dále jen „nařízení č. 26“).

16

Ohledně použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy o EHS rozhodnutí stanoví, že na čl. 4 bod 1 písm. f) stanov DPF ani na další oznámená ustanovení se nemůže vztahovat výjimka podle uvedeného odstavce, protože nejsou splněny podmínky pro její udělení. Kromě toho rozhodnutí shledává, že pravidla upravující poskytování záloh na mladá zvířata, podmínky zařazování na seznam vynikajících chovatelů a rámcová dohoda o dohledu nad zpracováním kožešin, které nebyly Komisi formálně oznámeny, nespadají pod čl. 4 odst. 2 nařízení č. 17, a proto není možné ohledně těchto dohod přijmout rozhodnutí podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy o EHS.

17

Je třeba poznamenat, že v dopisech ze dne 4. června 1987 a 26. listopadu 1987 předložila DPF navrhované změny některých z těchto pravidel. Avšak z rozhodnutí vyplývá, že s výjimkou pravidel týkajících se poskytování záloh na mladá zvířata tyto návrhy nebyly provedeny. Komise prohlásila, že nebude uvažovat o možnosti

udělit negativní atest nebo výjimku, dokud nebudou navrhované změny uskutečněny a Komisi nebude umožněno přezkoumat jejich uplatňování.

Řízení

18 Za těchto okolností DPF návrhem uloženým v kanceláři Soudního dvora dne
19 18. ledna 1989 podala tuto žalobu, kterou se domáhá zrušení rozhodnutí a podpůrně
20 zrušení nebo snížení uložené pokuty.

19 Písemná část řízení proběhla v plném rozsahu před Soudním dvorem.

20 Usneseními ze dne 7. června 1989 Soudní dvůr povolil vedlejší účastenství
Belgického království a Dánského království na podporu návrhových žádání
žalobkyně.

21 Usnesením ze dne 15. listopadu 1989 Soudní dvůr předal věc Soudu prvního stupně
(dále jen „Soud“) v souladu s článkem 14 rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988 o
zřízení Soudu prvního stupně Evropských společenství.

22 Usnesením ze dne 15. května 1990 Soud zamítl návrh na vstup vedlejších účastníků
do řízení na podporu návrhových žádání Komise, který dne 20. února 1990 podali
Harald Andersen a Jörgen Hansen Pedersen.

23 Dopisy uloženými v kanceláři Soudu dne 18. března a 21. března 1991 hlavní
účastnice řízení odpověděly na otázky, které jim Soud položil dopisem vedoucího
soudní kanceláře ze dne 14. února 1991.

24 S přihlédnutím k odpovědím na tyto otázky a po vyslechnutí zprávy soudce
zpravodaje Soud rozhodl o zahájení ústní části řízení bez dokazování.

25 Řeči hlavních účastnic řízení a Belgického království jako vedlejšího účastníka,
jakož i jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání, které se konalo
dne 2. října 1991.

Návrhová žádání účastníků řízení

26 DPF jako žalobkyně navrhuje, aby Soud:

1) určil, že rozhodnutí Komise ze dne 28. října 1988 ve věci č. IV/B-2/31.424 je
neplatné;

podpůrně:

zrušil nebo snížil pokutu uloženou Komisí ve výše uvedeném rozhodnutí;

2) uložil žalované náhradu nákladů řízení.

27 Komise jako žalovaná navrhuje, aby Soud:

3) zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

4) uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

28 Belgické království jako vedlejší účastník řízení navrhuje, aby Soud:

prohlásil návrhová žádání žalobkyně za opodstatněná.

29 Dánské království jako vedlejší účastník řízení podporuje všechna návrhová žádání
žalobkyně.

K návrhovému žádání směřujícímu ke zrušení rozhodnutí

30 Na podporu svého hlavního návrhového žádání předložila DPF jediný žalobní důvod, který vychází z neexistence porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Tento žalobní důvod se člení na čtyři části. Zprvė DPF uvádí, že Komise nevezala v úvahu dopad nařízení č. 26 ani vliv zásad společné zemědělské politiky. Zadruhé tvrdí, že je třeba přihlédnout k jejímu statusu jakožto družstevní asociace a k jejímu předmětu činnosti. Zatřetí žalobkyně zpochybňuje analýzu fungování relevantního trhu, kterou provedla Komise. Začtvrté uplatňuje, že její stanovy a všeobecné prodejní podmínky, které používá, nejsou v rozporu s článkem 85 Smlouvy.

1. Pokud jde o použití nařízení č. 26 a vliv zásad společné zemědělské politiky

Argumentace účastníků řízení

31 Žalobkyně a vedlejší účastníci tvrdí, že je třeba zohlednit dopad nařízení č. 26 a cílů a pravidel společné zemědělské politiky na legalitu sporných ujednání.

32 Žalobkyně sice uznává, že kůže kožešinových zvířat nejsou uvedeny v příloze II Smlouvy, na niž odkazuje článek 38 Smlouvy, a tudíž nespádají do působnosti nařízení č. 26, avšak domnívá se, že její činnost není možné hodnotit, aniž by se přihlédlo k zásadám, kterými se řídí společná zemědělská politika, a cílům této politiky. Žalobkyně v této souvislosti upozorňuje, že všechny její činnosti jsou spojeny s chovem živých zvířat za účelem prodeje jejich kožešin. Chov kožešinových zvířat by měl být považován za zemědělské podnikání. Kožešinová zvířata totiž figurují jako „živá zvířata“ mezi zemědělskými produkty uvedenými v příloze II Smlouvy. Žalobkyně dále uvádí, že v roce 1957 představoval chov kožešinových zvířat jen nepatrnou část zemědělské výroby členských států. Tato okolnost podle ní vysvětluje, proč tato zvířata nebyla zahrnuta do přílohy II Smlouvy.

33 Žalobkyně se dále domnívá, že zcela naplňuje cíle, které jsou společné zemědělské politice uloženy článkem 39 Smlouvy. Díky úsilí žalobkyně došlo v Dánsku k významnému rozvoji chovu kožešinových zvířat, a žalobkyně tak velkou měrou přispěla k zajištění spravedlivé životní úrovně pro část zemědělského obyvatelstva.

34 Komise v odpovědi na tvrzení žalobkyně uvádí, že nařízení č. 26 se vztahuje jenom na produkty vyjmenované v příloze II. Nařízení č. 26 není použitelné ani v případě, že se jedná o vedlejší produkt při výrobě produktu, který sám pod uvedenou přílohu spadá (rozsudek Soudního dvora ze dne 25. března 1981, Coöperatieve Stremsel – en Kleurselfabriek v. Komise, zvaný „případ syřidlo“, 61/80, Recueil, s. 851). Komise krom toho zdůrazňuje, že nařízení č. 26 obecně nedovoluje omezovat hospodářskou soutěž v zemědělství.

35 Podle belgické vlády rozhodnutí Komise poškozují základní zásady spolupráce v zemědělství. Vytvářením sdružení zemědělců plní zemědělská družstevní společnost regulační funkci v zájmu svých členů, a tím podporuje hospodářskou soutěž jak u členů, tak u nečlenů. Belgická vláda uznává, že nařízení č. 26 má omezenou působnost, ale zdůrazňuje, že i jiné produkty než ty, které jsou uvedeny v příloze II Smlouvy o EHS, tvoří součást zemědělské výroby a že jejich producenti se rovněž sdružují v zemědělských organizacích. Dále belgická vláda poznamenává, že zemědělská výroba se vyvíjí, a z tohoto důvodu se nařízení č. 26 čím dál méně uplatňuje na činnosti spojené se zemědělstvím. Pro zemědělství v Evropském společenství je charakteristická rodinná struktura podniků a družstevní sjednocování představuje pro tyto rodinné podniky záruku přístupu na trh.

Závěry Soudu

36 Soud připomíná, že jak rozhodl již Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku ze dne 25. března 1981 (věc 61/80), v souladu s článkem 42 Smlouvy se ustanovení kapitoly týkající se pravidel hospodářské soutěže vztahují na zemědělskou produkci a obchod zemědělskými produkty pouze v rozsahu, který vymezila Rada. Článek 38 odst. 3 Smlouvy stanoví, že produkty, na něž se vztahují články 39 až 46 Smlouvy, jsou uvedeny na seznamu v příloze II Smlouvy a že Rada může do dvou let od vstupu Smlouvy v platnost zařadit do této přílohy další produkty. V plném souladu s těmito ustanoveními byla působnost nařízení č. 26 omezena v článku 1 tohoto nařízení na produkci produktů uvedených v příloze II Smlouvy a obchod s nimi.

37 Jak rozhodl Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku ze dne 25. března 1981, zvaném „případ syřidlo“, vzhledem k tomu, že neexistují žádné právní předpisy Společenství, které by vysvětlovaly obsah pojmů uvedených v příloze II Smlouvy, a že tato příloha přesně a doslovně přebírá některé položky z nomenklatury Rady pro celní spolupráci, je třeba při výkladu uvedené přílohy vycházet z vysvětlivek k této tzv. bruselské nomenklatuře. Z vysvětlivky i ze samotného znění kapitoly 43 této nomenklatury, jejíž nadpis zní „Kůžešiny, též umělé“, vyplývá, že kůže a kůžešiny spadají do této kapitoly 43, zejména pak kůže liščí (položka 4301.60) a norkové (položka 4302.11). Avšak kapitola 43 není zmíněna v příloze II Smlouvy. Nařízení č. 26 tedy nelze použít na výrobu produktu, který nespadá pod přílohu II Smlouvy, a to ani tehdy, je-li tento produkt vedlejším produktem při výrobě jiného produktu, který sám pod tuto přílohu spadá (výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 25. března 1981, zvaný „případ syřidlo“). Soud se proto domnívá, že vzhledem k tomu, že zvířecí kůže a kůžešiny nejsou uvedeny v příloze II, která obsahuje taxativní výčet zemědělských produktů, nemohou se na ně vztahovat ustanovení nařízení č. 26.

38 Tento závěr není nijak zpochybněn skutečnostmi – pokud by byly prokázány – že chov kůžešinových zvířat je v Dánsku považován za zemědělské podnikání a že chovatelé kůžešinových zvířat se v této zemi seskupili do družstevní asociace, jejíž činnost přispívá k dosažení cílů totožných s cíli společné zemědělské politiky, jak jsou uvedeny v článku 39 Smlouvy.

39 Z toho vyplývá, že první část jediného žalobního důvodu, vycházející z použitelnosti nařízení č. 26, není opodstatněná.

2. Pokud jde o důsledky družstevní struktury a předmětu činnosti žalobkyně

Argumentace účastníků řízení

40 Žalobkyně a vedlejší účastníci řízení tvrdí, že družstevní forma žalobkyně a její předmět činnosti se musejí projevit při použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy na skutkové okolnosti případu.

41 Podle žalobkyně spočívá činnost typického družstva ve spolupráci mezi nezávislými zemědělci – členy družstva – na základě níž se jejich produkty zpracovávají ve společném podniku nebo jsou tímto podnikem uváděny na trh (výrobní a prodejní družstva), anebo se společně nakupují produkty používané při prvovýrobě (nákupní družstva). Družstevní forma tedy umožňuje zachovat individuální nebo rodinný charakter prvovýroby tam, kde je to odůvodněné, a využívat společný podnik pro poskytování služeb (nákup, prodej, technická pomoc atd.), které si jednotliví členové nedokáží zajišťovat sami, a přispívá tak ke zvýšení a zkvalitnění produkce, posílení hospodářské soutěže a v důsledku toho ke snížení cen a i ke zlepšení životních

podmínek zemědělského obyvatelstva. Žalobkyně zdůrazňuje, že ve většině družstevních společností je členství podmíněno plněním určitých povinností vůči družstvu, mezi něž patří zejména povinnost členů prodávat své produkty prostřednictvím družstva, nebo to, že přejí-li si z družstva vystoupit, mohou tak učinit až po uplynutí určité lhůty a vystoupení z družstva může být penalizováno. Tyto povinnosti jsou podle žalobkyně nutné k zajištění financování družstevní společnosti (která má pouze velmi malý základní kapitál) a k ochraně zájmu všech členů na zachování společné činnosti. Kromě toho společné zájmy, které členové s družstvem sdílejí, a dále zásady solidarity a loajality, na nichž je družstvo založeno, členům ukládají, aby se zdrželi jakéhokoliv jednání, které je v rozporu se zájmy družstva, například aktivní účasti v konkurenčním sdružení. Žalobkyně posléze připomíná, že hospodářská práva členů družstevní společnosti se řídí tím, kolik prodejů uskuteční jejím prostřednictvím, a nikoliv tím, kolik do ní vloží kapitálu, a dále že pravidlo „jedna osoba – jeden hlas“ je základním pravidlem fungování družstevní společnosti.

42 V souvislosti se vztahem mezi družstevními principy a pravidly hospodářské soutěže stanovenými Smlouvou se žalobkyně domnívá, že organizace, která je vedena těmito principy, neporušuje pravidla hospodářské soutěže. Z výše uvedeného rozsudku Soudního dvora ze dne 25. března 1981 zvaného „případ syřidlo“, a zejména pak z vyjádření předloženého francouzskou vládou v dotyčné právní věci vyplývá, že „zemědělské družstvo vyžaduje vytvoření privilegovaných vztahů jednak mezi zemědělskými podnikateli navzájem, jednak mezi posledně jmenovanými a družstvem“ (bod 22), aniž by příslušná pravidla byla v zásadě neslučitelná s čl. 85 odst. 1. Aby bylo možné posoudit, zda jsou neslučitelná, je podle žalobkyně nezbytné zkoumat v každém konkrétním případě jednotlivé povinnosti, které dané družstvo ukládá svým členům.

43 Žalobkyně sama sebe považuje za typické družstvo v tradičním pojetí, neboť sdružuje velký počet malých rodinných farem zaměřených na chov kožešinových zvířat s cílem řešit jejich společné problémy související s výkupem, kontrolou kvality, bojem proti chorobám, prodejem hotových výrobků a výzkumem a vývojem. Žalobkyně vysvětluje, že pro formu družstva se rozhodla jednak z historických důvodů, protože v Dánsku jsou činnosti související se zemědělstvím tradičně organizovány touto formou a chov kožešinových zvířat má svůj původ v zemědělství, jednak z důvodů ekonomických, protože družstevní forma uspořádání umožňuje, aby v oblasti chovu kožešinových zvířat mohly nadále působit rodinné podniky. Okolnost, že prodej kůží se uskutečňuje prostřednictvím dražeb, nijak neodlišuje její činnost od činnosti jiných typických družstev, protože i řada jiných zemědělských produktů se prodává na dražbách.

V případě kůží, pro které je relevantním trhem světový trh, se veškerý velkoobchodní prodej odehrává na dražbách, které hrají klíčovou roli při tvorbě cen. Pouze takto mohou chovatelé kožešinových zvířat připravit kůže té nejvyšší kvality a pouze touto cestou může vzniknout trh, na kterém se produkty po pečlivém vyřídění nabízejí ke koupi velkému počtu nákupčích v podmínkách, které umožňují stanovení rozumných cen.

Podle žalobkyně je trh s kůžemi zcela transparentní, protože dražby, které pořádá, jsou přístupné jak členům DPF, tak třetím osobám. Její členové se navíc mohou rozhodnout, že celou produkci nebo část své produkce prodají prostřednictvím jiných prodejních kanálů. Žalobkyně uvádí, že ve skutečnosti se na rozdíl od jiných

družstev v různých členských státech nikdy nesnažila zavést pro členy povinnost, aby své produkty prodávali jejím prostřednictvím. Pouze ti členové, kteří využívají zvláštních služeb žalobkyně (nouzová pomoc, záloha na mladá zvířata apod.), musejí akceptovat omezenou povinnost dodávat svou produkci kůží družstvu.

44

Komise zdůraznila, že předmětem činnosti žalobkyně je nejen ochrana zájmů členů ve vztahu k úřadům a jiným obchodním odvětvím, ale rovněž prodej kůží vyprodukovaných nebo zpracovaných jejími členy. Dražební prodej představuje velmi významnou část činnosti žalobkyně a v tomto ohledu ji nelze srovnávat s činností zemědělského družstva. Dále Komise připomíná, že výše uvedený rozsudek ze dne 25. března 1981 v tzv. „případu syřidlo“ se vlastně netýkal postavení zemědělských družstev uvedených ve vyjádření francouzské vlády (viz bod 25). Komise se domnívá, že francouzská vláda chtěla v tehdejší věci upozornit na skutečnost, že v zemědělství podniká řada malých lokálních družstev, na něž by se měl vztahovat článek 2 nařízení č. 26. To však není případ projednávané věci. Dotčený výrobek totiž není uveden na seznamu v příloze II Smlouvy. Kromě toho žalobkyně není malé lokální družstvo, nýbrž družstevní společnost, která zaujímá velmi významné postavení na předmětném trhu. Komise dále poznamenává, že pojem podniku ve smyslu článku 85 Smlouvy se nespojuje s konkrétními právními formami ani se způsobem, jakým je podnik vlastněn (viz například rozsudky Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie v. Komise, spojené věci 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, a výše uvedený rozsudek ze dne 25. března 1981 v tzv. „případu syřidlo“).

45

Podle belgické vlády představuje družstvo v kontextu tržního hospodářství zvláštní formu podniku, která se nachází na pomezí mezi podnikem, v němž jsou všechny hospodářské jednotky nezávislé, a podnikem, v němž byly všechny jednotky začleněny. Základním rysem družstva je dvojí vztah mezi společností a jejími členy. Člen družstva je uživatelem jeho služeb nebo dodavatelem výrobků a současně vkladatelem kapitálu. Osoba, která do družstva vstoupí, bude požívat jeho výhod. Je tedy normální, že by se člen družstva měl zavázat k tomu, že svou činnost nebude provozovat souběžně s družstvem a proti němu tím, že bude organizovat konkurenční prodej. Základní zásady družstevního hnutí by neměly být považovány za neslučitelné s čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Tím, že seskupuje malé hospodářské jednotky, představuje družstvo formu koncentrace, která povzbuzuje skutečnou hospodářskou soutěž. Ujednání, která jsou předmětem rozhodnutí, náleží k základním zásadám družstevnictví. Belgická vláda se domnívá, že pravidla hospodářské soutěže by měla být uplatňována s přihlédnutím k realitě trhu. V rozsudku ze dne 25. října 1977, Metro v. Komise (26/76, Recueil, s. 1875), Soudní dvůr uznal, že povaha a intenzita hospodářské soutěže se mohou měnit. S odvoláním na stanovisko generálního advokáta Reischla předcházející rozsudkům Soudního dvora ze dne 29. října 1980, Roquette frères v. Rada (138/79, Recueil, s. 3333) a Maizena v. Rada (139/79, Recueil, s. 3393), ve kterém generální advokát uvedl, že v oblasti zemědělství je působnost pravidel hospodářské soutěže relativní, se belgická vláda domnívá, že při posouzení, zda zemědělské družstvo dodržuje pravidla hospodářské soutěže, je třeba brát v úvahu rovněž cíle stanovené v článku 39 Smlouvy.

46

Dánská vláda uvádí, že tento případ nastoluje zásadní otázky ohledně vztahu mezi pravidly Společenství v oblasti hospodářské soutěže a družstevním hnutím. Poznamenává, že na rozdíl od kapitálu společností s ručením omezeným závisí kapitál družstva na tom, kolik má družstvo členů a jak velký obrat realizuje každý člen při obchodování s ním. Do družstva je možné svobodně vstoupit i z něj

svobodně vystoupit. Přebytky realizované družstvem se rozdělují mezi členy podle obratu, který uskutečnili při obchodování s družstvem, a nikoliv podle vloženého kapitálu. Všichni členové družstva mají stejná hlasovací práva bez ohledu na výši svého kapitálového vkladu. Smyslem družstva je tedy vytvářet podmínky pro dobrovolnou spolupráci za účelem zisku a v zájmu členů. Struktura družstva má přímý vliv na členská práva a povinnosti. Každý člen by se proto měl vůči družstvu, tj. vůči ostatním členům, chovat loajálně a členové jsou povinni zdržet se jednání, které směřuje proti zájmům družstva.

47 Podle dánské vlády družstevní hnutí přispívá k dosažení cílů společné zemědělské politiky, jak jsou vymezeny v článku 39 Smlouvy. Dánská vláda sice připouští, že nařízení č. 26 se nevztahuje na činnost žalobkyně, neboť se nejedná o zemědělskou činnost ve smyslu Smlouvy, vzhledem k tomu, že kůže kožešinových zvířat nejsou zahrnuty do přílohy II Smlouvy, avšak zdůrazňuje, že toto nařízení vyjadřuje povahu vztahu, který by měl panovat mezi pravidly společné zemědělské politiky a pravidly Společenství v oblasti hospodářské soutěže; v důsledku toho by se mělo přihlížet ke zvláštním podmínkám zemědělské výroby a k výhodám, které přináší využívání družstev jako forem organizace. Dohoda uzavřená mezi určitým počtem osob za účelem založení družstva tudíž neporušuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

48 Podle názoru dánské vlády je DPF typickým družstvem. Přestože DPF dosahuje velmi významného obratu, nic to nemění na tom, že je tvořena řadou malých a středních podniků. Situace je tedy odlišná od situace, která byla předmětem výše uvedeného „případu syřidlo“. Stanovy DPF pouze odrážejí vytvoření nezbytných vztahů mezi členy a družstvem, aby družstvo fungovalo efektivně a mohlo obstát ve světové konkurenci, což má zásadní význam v kontextu hospodářské soutěže uvnitř Společenství.

Závěry Soudu

49 Soud na úvod připomíná, že článek 85 Smlouvy se vztahuje na všechny dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu a které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy.

50 Soud se především domnívá, že DPF musí být považována za podnik ve smyslu článku 85 Smlouvy, jak to ostatně implicitně vyplývá z odpovědi na první část žalobního důvodu, týkající se použitelnosti nařízení č. 26. Z hlediska práva hospodářské soutěže Společenství totiž pojem „podnik“ zahrnuje jakoukoliv entitu vykonávající hospodářskou činnost (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s I-1979) nezávisle na právním postavení této entity, přičemž pořádání veřejných dražeb kůží je hospodářskou činností. Skutečnost, že DPF je družstvem organizovaným podle dánského práva, nemůže nic změnit na hospodářské povaze její činnosti. Soud se dále domnívá, že DPF lze rovněž považovat za sdružení podniků, protože podle čl. 4 odst. 1 jejích stanov je jejím posláním sdružovat nejen fyzické osoby, ale rovněž akciové společnosti, společnosti s ručením omezením a jakékoliv další formy společností, které přirozeně rovněž vykonávají hospodářskou činnost.

51 Dále je třeba přezkoumat relevanci argumentů žalobkyně a vedlejších účastníků, které se týkají sladění zásad ovládajících družstevní sektor s pravidly Společenství v oblasti hospodářské soutěže. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že skutečnost, že podnik je organizován v právní formě družstevní společnosti, sice sama o sobě

nepředstavuje jednání, které omezuje hospodářskou soutěž, avšak takovýto způsob uspořádání podniku přesto může s přihlédnutím k rámci, v němž družstevní společnost působí, představovat prostředek schopný ovlivňovat obchodní chování členských podniků družstevní společnosti, aby tak byla omezována nebo narušována hospodářská soutěž na trhu, na němž tyto podniky provozují svou obchodní činnost.

52

Soud se totiž domnívá, že jakékoli družstvo – v závislosti na prostředí, v němž působí – může mít vliv na hospodářskou soutěž minimálně ve dvou směrech. Zaprvé, družstevní společnost, jakou je ta v projednávané věci, je již z podstaty věci způsobilá ovlivnit volnou hospodářskou soutěž ohledně činnosti, která tvoří předmět jejího podnikání, a to zejména v případech, kdy se tato společnost vyhýbá ve jménu družstevních zásad – v různé míře v závislosti na právní úpravě toho kterého členského státu – pravidlům vnitrostátního práva, kterým jsou podrobeny jiné formy společností. Zadruhé, povinnosti ukládané členům družstva, a zejména pak povinnosti související se zásadou „věrnosti družstvu“, na jejímž základě družstvo svým členům zpravidla ukládá povinnost dodávat mu zboží nebo od něj zboží odebírat výměnou za zvláštní výhody, které jim poskytuje, mohou ovlivnit jak hospodářskou činnost družstva, tak i volnou hospodářskou soutěž mezi jeho členy a ve vztahu k třetím osobám. Proto je sice při posuzování vlivu družstva na daný trh možné brát v úvahu zvláštní vlastnosti této formy sdružení podniků, je však nutné tak učinit mimo jiné s ohledem na ustanovení čl. 85 odst. 3 Smlouvy. V důsledku toho jsou tvrzení žalobkyně a vedlejších účastníků, že na hospodářskou činnost vykonávanou družstevní společností se zásadně nevztahují ustanovení čl. 85 odst. 1 Smlouvy a že podmínky použitelnosti pravidel hospodářské soutěže Společenství na družstevní sektor jsou odlišné od podmínek platných pro ostatní formy organizace hospodářské činnosti (k tomu viz výše uvedený rozsudek ze dne 25. března 1981, zvaný „případ syřidlo“), nepodložena. Jinak by totiž jakýkoli členský stát mohl zvýhodnit určitý typ podniku v jeho organizaci hospodářského života, s jediným cílem umožnit dotčeným podnikům, aby se vyhnuly působnosti pravidel hospodářské soutěže Společenství platných pro podniky. Výsledkem by bylo porušení rovnosti mezi hospodářskými subjekty, neslučitelné se samotnými základy právního řádu Společenství.

53

V projednávaném případě je tento závěr podpořen výše uvedenou okolností, že stanovy žalobkyně umožňují, aby mezi její aktivní členy byli zahrnuti nejen chovatelé, kteří jsou fyzickými osobami, ale rovněž akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a veškeré další formy společností.

54

Dále je třeba připomenout, že jak již rozhodl Soudní dvůr ve svých rozsudcích ze dne 30. dubna 1986, *Asjes* (209/84 až 213/84, Recueil, s. 1425), a ze dne 27. ledna 1987, *Verband der Sachversicherer v. Komise* (45/85, Recueil, s. 405), tam, kde Smlouva zamýšlela vyjmout některé činnosti z působnosti pravidel hospodářské soutěže, stanovila za tím účelem výslovnou odchylku. V případě zemědělské produkce a obchodu zemědělskými produkty se tak stalo na základě článku 42 Smlouvy. Soud se domnívá, že tyto zásady, které byly stanoveny při příležitosti přezkumu konkrétních odvětví činnosti, by měly být analogicky použity na některé formy a způsoby organizace podniků nebo hospodářských činností. Je nesporné, že žádné ustanovení Smlouvy nevyloučilo ani nepozměnilo podmínky pro použití pravidel hospodářské soutěže Společenství na podniky organizované ve formě družstev. Kde je to vhodné, mohou takové podniky stejně jako jakýkoliv jiný podnik požívat výjimek stanovených Smlouvou. Tak by tomu bylo například v případě, že by činnost

žalobkyně byla zahrnuta do přílohy II Smlouvy, a spadala by tedy do působnosti nařízení č. 26. Tak tomu však není, jak již Soud uvedl.

55 Z výše uvedeného vyplývá, že tvrzení žalobkyně a vedlejších účastníků, že družstevní povaha podniku žalobkyně a její předmět činnosti mohou mít vliv na použitelnost pravidel hospodářské soutěže Společenství v tomto případě, je nepodložené.

56 Druhá část jediného žalobního důvodu, vycházející z důsledků družstevní struktury a předmětu činnosti žalobkyně, je proto neopodstatněná.

3. Pokud jde o analýzu relevantního trhu

Argumentace žalobkyně

57 Žalobkyně v zásadě souhlasí s definicí relevantního trhu, kterou použila Komise. Nicméně Komisi vytýká, že nesprávně analyzovala fungování trhu. Tvrdí, že trh s kožešinami, na němž se obchoduje především s norkovými a liščími kožešinami, je celosvětovým trhem. Náklady na přepravu kožešin jsou nízké v porovnání s hodnotou přepravovaných kožešin. Produkce probíhá ve velkém množství malých chovatelských jednotek. Na trhu se surovými nezpracovanými kůžemi působí přibližně 1000 profesionálních nákupčích, kteří pracují pro nejvýznamnější velkoobchodníky a výrobce ve 30 různých zemích světa. Nákupčí vyhledávají kůže v partiích, které obsahují velké množství kůží podobného typu, velikosti, kvality a barvy. Chovatel sám by tyto požadavky nikdy nemohl splnit. Uspokojit požadavky nákupčích a zároveň si zajistit maximální výkupní ceny je možné pouze prostřednictvím specializovaných prodejních center, která kožešiny nejprve shromáždí, vytrídí a uspořádají do partií. Při výběru distribučního kanálu je pro chovatele rozhodující vyhlídka na prodej kůží za co nejvyšší ceny. Z hlediska nákupčích se konkurence mezi prodejními centry týká sortimentu, který mohou jednotlivá centra nabídnout, kvality prováděného třídění a kvality služeb, kdy je rozhodující zejména rychlá a správná expedice kůží. Žalobkyně tvrdí, že z této analýzy struktury trhu jasně vyplývá, že je prakticky nemožné efektivně prodávat kůže pomocí velkého počtu malých distribučních kanálů nebo přímým prodejem jednotlivcům. Ostatně jen velmi malá část světové produkce kůží se prodává prostřednictvím soukromých obchodníků, a to pouze v zemích, kde se kůže produkují v tak malém množství, že obchod s nimi nemá pro domácí hospodářství prakticky žádný význam.

58 Na základě této analýzy trhu s kůžemi a prodejních kanálů se žalobkyně domnívá, že Komise v bodě 4 odst. i) svého rozhodnutí neprovedla správnou analýzu fungování trhu, neboť prodej kůží obchodníkům mimo dražební systém se uskutečňuje jen v naprosto nevýznamné míře a nemá žádný dopad na uspořádání světového trhu. Navíc argument uvedený v bodě 11 rozhodnutí, že „možnost, že by dánští chovatelé sami prodávali své zboží kupujícím z jiných členských států, je téměř úplně odstraněna“, a rovněž argument uvedený v bodě 12, že „je členům dokonce bráněno, aby své zboží prodávali sami“, vychází z pojetí trhu s kožešinami, které neodpovídá skutečnosti.

Závěry Soudu

59 Soud má za to, že tato část žalobního důvodu, který žalobkyně uplatňuje, spočívá na nesprávném výkladu sporného rozhodnutí. V bodě 4 odst. i) rozhodnutí totiž Komise

pouze konstatuje, že „kůže jsou prodávány buď soukromě obchodníkům s kožešinami, nebo, což je častější případ, prostřednictvím veřejné dražby“. Číselné údaje uvedené v tomto bodě rozhodnutí toto zjištění jenom potvrzují a procentní podíly, které tato čísla představují, jsou navíc plně potvrzeny údaji uvedenými v žalobě. Žalobkyně navíc nikdy nepopírala, že chovatelé mohou své zboží prodávat přes soukromý distribuční kanál. Z toho vyplývá, že se žalobkyně mylí, když tvrdí, že Komise při popisu trhu vycházela z údajně nadměrně vysokého podílu soukromých prodejů v porovnání s dražebními prodeji, což neodpovídá skutečné situaci. Proto se Komise při posouzení způsobu fungování trhu nedopustila žádného skutkového omylu.

60 V důsledku toho je třetí část jediného žalobního důvodu, vycházející z nesprávnosti popisu relevantního trhu, neopodstatněná.

4. Pokud jde o slučitelnost stanov a všeobecných podmínek žalobkyně s článkem 85 Smlouvy

61 Na podporu této části žalobního důvodu uvádí žalobkyně celkem čtyři vytýkané skutečnosti: zaprvé tvrdí, že její stanovy a všeobecné podmínky nejsou v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Zadruhé vytýká Komisi, že tato ujednání neuposuzovala v kontextu, v němž mají být uplatňována. Zatřetí uvádí, že podmínky, kterými se rozhodnutí zabývá, mají každopádně tak nepatrný vliv, že je možné k nim v souladu s pravidlem „de minimis“ nepřihlížet. A konečně ve své replice uplatňuje, že v každém případě jsou splněny požadavky čl. 85 odst. 3 Smlouvy a Komise měla vyhovět její žádosti o výjimku podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

62 Soud připomíná, že pro účely čl. 85 odst. 1 Smlouvy může ovlivnění hospodářské soutěže vyplývat jak z předmětu dotčené restriktivní praxe, v tomto případě rozhodnutí sdružení podniků, tak z jejich účinků na trhu. Hospodářskou soutěž je třeba analyzovat v tom rámci, v němž by se utvářela, pokud by sporná ujednání neexistovala (viz mimo jiné rozsudky Soudního dvora ze dne 30. června 1966, Sociétés Technique Minière, 56/65, Recueil, s. 337, a ze dne 11. července 1985, Remia v. Komise, 42/84, Recueil, s. 2545).

63 Je tedy třeba postupně přezkoumat, zda se na sporná ujednání může vztahovat zákaz stanovený v čl. 85 odst. 1 Smlouvy, a pokud tomu tak je, zda narušení hospodářské soutěže, které je jejích předmětem nebo výsledkem, je dostatečně významné, a je-li tomu tak, zda sporná ujednání mohou být případně osvobozena za podmínek uvedených v odstavci 3 téhož článku. Tomuto musí předcházet analýza dosahu jednotlivých sporných ujednání ve světle čl. 85 odst. 1. Soud připomíná, že rozhodnutí kritizuje čtyři ujednání. Zaprvé je to konkurenční doložka, která je obsažena v čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov žalobkyně, zadruhé článek 5 Pravidel systému nouzové pomoci, zatřetí závazky výhradních dodávek, kterými jsou podmíněny dvě z členských výhod, a sice poskytování zálohy na mladá zvířata a zařazení na seznam vynikajících chovatelů, a začtvrté článek 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin, podle něhož může kožešnické centrum ukazovat kůže, které má na skladě, pouze zástupcům žalobkyně.

4.1. K omezující povaze sporných ujednání z hlediska hospodářské soutěže

4.1.1. Konkurenční doložka obsažená v čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov žalobkyně a jednání ve vzájemné shodě spojená s uplatňováním této doložky

64 Rozhodnutí stanoví, že čl. 4 bod 1 písm. f) stanov DPF je v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy, zejména proto, že toto ustanovení ukládá členům asociace povinnost zdržet se konkurenčního jednání, a tím uzavírá dánský trh pro konkurenci. V bodě 10 odst. i) rozhodnutí Komise tvrdí, že „čl. 4 bod 1 písm. f) stanov DPF ukládá členům této asociace povinnost zdržet se konkurenčního jednání. Tato povinnost zejména brání členům v tom, aby prováděli výkup kůží pro konkurenty, a tím vede k uzavření dánského trhu před hospodářskou soutěží. Omezující účinek tohoto zákazu je ještě zesilován jednáním ve vzájemné shodě, které spočívá v tom, že členové družstva vůbec nedodávají své produkty konkurentům“.

65 Ustanovení čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov DPF zní:

„Členové asociace Dansk Pelsdyravlerforening se dělí do 3 skupin:

- aktivní členové (část I);
- [...]

Za aktivního člena se považuje každá osoba nebo seskupení (akciová společnost, společnost s ručením omezením apod.), které chovají kožešinová zvířata a jsou členy oblastního sdružení spadajícího pod Dansk Pelsdyravlerforening,

[...]

f) [kteří] se zavazují neorganizovat ani žádným jiným způsobem nepodporovat prodej kůží, který konkuruje prodejní činnosti Dansk Pelsdyravlerforening.“

Argumentace účastníků řízení

66 Ustanovení čl. 4 bodu 1 písm. f), které bylo do stanov přidáno v roce 1946, kdy žalobkyně převzala jeden aukční dům a zahájila obchodování pod obchodním názvem DPA, podle ní pouze vyžaduje, aby členové neprovozovali činnost v přímé soutěži s prodejními aktivitami asociace. Toho by se člen družstva dopustil například v případě, kdy by se nechal najmout konkurentem, aby byl pro něj činný jako skladiště, obchodní zástupce nebo výkupčí kůží. Žalobkyně popírá, že by toto ustanovení zahrnovalo jakoukoli povinnost dodávat družstvu zboží, protože členové družstva si mohou zcela svobodně zvolit prodejní místo, kde si přejí své produkty nabízet, aniž by toto mělo jakýkoliv vliv na jejich členství. Dodává, že obsah tohoto ustanovení je pro stanovy družstev typický.

67 V souvislosti s dopadem na hospodářskou soutěž žalobkyně uvádí, že sporné ustanovení neznamená, že je dánský trh uzavřen konkurenci. Kterýkoliv konkurent žalobkyně totiž může najmout jakoukoli osobu vyjma členů žalobkyně, aby pro něj nakupovala, shromažďovala nebo přebírala dodávky kůží. Žalobkyně zpochybňuje tvrzení Komise, že omezující účinek je ještě zesilován jednáním ve vzájemné shodě spočívajícím v tom, že členové družstva nedodávají své produkty konkurentům žalobkyně.

68 Závěrem žalobkyně upozorňuje, že ve svém dopise ze dne 10. října 1985 Komise zjevně vycházela z toho, že předmětné ustanovení nespadá do působnosti čl. 85 odst. 1. Důvodem, proč žalobkyně nevyhověla výzvě, která jí byla v tomto dopise adresována, aby výslovně stanovila, že členové mohou prodávat svou produkci kůží prostřednictvím jiných distribučních kanálů, je, že takové ustanovení by bylo nadbytečné a odporovalo by dánské právní tradici, která je v oblasti práva družstevních společností založena na zásadě, že vše, co není členům družstevní společnosti výslovně zakázáno, je dovoleno.

69 Komise úvodem připomíná, že sporné ustanovení je formulováno velmi široce, což naznačuje, že zahrnuje povinnost dodávek družstvu. Dále dodává, že žalobkyně odmítla objasnit základní smysl tohoto ustanovení. Komise dále upozorňuje, že článek 7 stanov dává vedoucím pracovníkům žalobkyně oprávnění vyloučit člena a že žalobkyně tohoto oprávnění využila k vyloučení dvou členů, kteří shromažďovali kůže pro HBA.

70 Zadruhé se Komise domnívá, že čl. 4 bod 1 písm. f) stanov omezuje hospodářskou soutěž, i kdybychom jej vykládali tak, že pouze vyžaduje, aby členové družstva nevykonávali činnosti, které přímo konkurují dražebnímu prodeji provozovanému žalobkyní. Komise má za to, že omezující účinek tohoto zákazu je ještě posílen jednáním ve vzájemné shodě, které členům nedovoluje dodávat kůže konkurentům. Mimoto Komise tvrdí, že sporné ustanovení nespadá do oblastí, u nichž Komise a Soudní dvůr usoudily, že z důvodu zvláštních okolností, za nichž je konkurenční doložka uplatňována, se na ni nevztahuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy (výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1985, Remia v. Komise).

71 Konečně, v odpověď na argument, který vychází z jejího dopisu ze dne 10. října 1985, Komise uvádí, že tento dopis zjevně nepředstavoval konečné rozhodnutí ani závazek ze strany Komise (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1975, Frubo v. Komise, 71/74, body 19 a 20, Recueil, s. 563). Komise připomíná, že v oznámení námitek a ve svém dopise ze dne 15. května 1985 jasně uvedla, že sporné ustanovení omezuje hospodářskou soutěž.

Závěry Soudu

72 Soud se domnívá, že s ohledem na argumenty účastníků řízení je třeba přezkoumat, zda, jak tvrdí rozhodnutí, sporné pravidlo obsahuje povinnost zdržet se konkurenčního jednání, která je v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy, a zda se s uplatňováním této konkurenční doložky spojuje jednání ve vzájemné shodě, které porušuje totéž ustanovení.

73 Co se týče otázky, zda sporné ustanovení obsahuje povinnost zdržet se konkurenčního jednání, která porušuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy, Soud uvádí, že z vlastního znění tohoto ustanovení vyplývá, že ukládá členům DPF, aby nejednali způsobem, kterým by přímo soutěžili s prodejní činností žalobkyně, i když samo o sobě neobsahuje žádný závazek výhradních dodávek. Žalobkyně ostatně v průběhu ústní části řízení potvrdila, že toto ustanovení, jak již bylo shledáno v rozhodnutí, zakazuje všem členům družstva shromažďovat kůže pro účely jiných dražebních prodejů než těch, které pořádá žalobkyně. Komise tedy nepochybně z nesprávného výkladu čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov, když dospěla k závěru, že toto ustanovení obsahuje konkurenční doložku.

74 Z výše uvedeného rozsudku Soudního dvora ze dne 11. července 1985, Remia v. Komise, vyplývá, že konkurenční doložka může spadat do působnosti čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Aby bylo možné posoudit, zda se na takovou doložku vztahuje zákaz podle uvedeného článku, je třeba zkoumat, jak by vypadala hospodářská soutěž, kdyby tato doložka neexistovala. Pokud má mít doložka příznivý vliv na hospodářskou soutěž, musí cíl sledovaný touto doložkou sám přispívat k volné hospodářské soutěži. Kromě toho musí být samotná konkurenční doložka nezbytná pro dosažení uvedeného cíle a vůči tomuto cíli přiměřená.

75 V tomto případě musí Soud určit, zda má být ustanovení čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov považováno za zakázané z důvodu narušení hospodářské soutěže, které je jeho cílem

nebo výsledkem; za tím účelem musí přezkoumat, jaký by byl stav hospodářské soutěže, jestliže by uvedená doložka neexistovala. Z rozhodnutí vyplývá, že stanovy a všeobecné obchodní podmínky žalobkyně mají za cíl nebo za následek omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy především vůči třetím soutěžitelům, a nikoli ve vztazích mezi družstvem a jeho členy.

76 Soud již shledal, že čl. 4 bod 1 písm. f) stanov každému členu zakazuje shromažďovat kůže za účelem prodeje na dražbách pořádaných někým jiným než žalobkyní. Avšak tato činnost spočívá v pouhém shromažďování kůží, jejich expedici a dopravě do aukčních síní a nevyžaduje žádnou zvláštní odbornost, protože v této fázi nedochází k žádnému třídění nebo uspořádání kůží do partií. Z uvedeného vyplývá, že sporné ustanovení se netýká činnosti, kterou chovatelé mohou vykonávat pouze s pomocí družstva nebo díky odbornosti a zkušenostem, které získali v družstvu. Sporné ustanovení tedy zakazuje členům žalobkyně vykonávat činnost, kterou by v případě, že by toto ustanovení neexistovalo, vykonávat mohli.

77 Soud konstatuje, že shromažďování kůží prováděné členy družstva pro třetí osoby není hypotetickou možností, jak vyplývá z pokusů společnosti HBA zaměstnat dánské chovatele jako shromažďovatele kůží za účelem jejich prodeje na dražbách, které pořádá.

78 Je pravda, že žalobkyně a vedlejší účastníci řízení uvedli, že členství v družstvu je zpravidla spojeno s plněním určitých povinností vůči družstvu a že je normální, že by členové měli být povinni prodávat své zboží prostřednictvím asociace, vzhledem k omezenému kapitálu družstev a nutnosti garance prodeje prostřednictvím družstva, aby bylo možné financovat jeho činnosti a chránit zájem ostatních členů na zachování nezbytných společných činností. Nic to však nemění na tom, že výše uvedená konkurenční doložka, která všem členům asociace zakazuje shromažďovat kůže pro dražební prodej organizovaný třetími osobami, které jsou konkurenty žalobkyně, a která tak těmto osobám velmi znesnadňuje získání účinného přístupu na trh, s přihlédnutím k tomu, jak silné má na něm žalobkyně postavení, spadá v důsledku své všeobecné a neomezené povahy – a tím i nepřiměřenosti vzhledem k cíli sledovanému žalobkyní – do působnosti zákazu stanoveného v čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Výše uvedené argumenty žalobkyně a vedlejších účastníků řízení bez ohledu na svou hodnotu a pozornost, kterou si zasluhují, nemohou tento závěr převážit, a proto by mohly být případně zváženy pouze v souvislosti s ustanovením čl. 85 odst. 3 Smlouvy pro účely možného udělení výjimky.

79 V souvislosti s argumentem vycházejícím z dopisu Komise ze dne 10. října 1985, ze kterého podle žalobkyně vyplývá, že čl. 4 bod 1 písm. f) stanov není v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy, Soud podotýká, že tento dopis uvádí pouze toto: „V současnosti se přikláním k názoru, že první omezení ... tj. závazek členů neorganizovat prodej kůží, který by mohl konkurovat prodejem organizovaným dánskými chovateli kožešinových zvířat, a žádným způsobem nepodporovat prodej konkurující Dansk Pelsdyravlereforening, pravděpodobně nebude vyvolávat zvláštní problémy, jestliže bude výslovně stanoveno, že členové mohou prodávat svou produkci kůží prostřednictvím jiných distribučních kanálů“. Tento dopis tedy vyjadřuje pouze předběžné stanovisko, vydané bez podrobného přezkumu problematiky; toto stanovisko je navíc podmíněno úpravou dotčených ustanovení. Takto formulované stanovisko nemohlo v žalobkyni vzbudit dojem, že Komise nemůže později dojít k jinému závěru, ani založit jakékoli legitimní očekávání na straně žalobkyně.

Argument vycházející z možných důsledků dopisu ze dne 10. října 1985 proto musí být odmítnut.

80 Soud se proto domnívá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že konkurenční doložka stanovená v čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov žalobkyně, tak jak ji žalobkyně vykládá a uplatňuje, může omezit hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

81 Zadruhé, co se týče odůvodnění zjištění učiněného v bodě 10 odst. i) rozhodnutí, podle kterého „[o]mezující účinek tohoto zákazu [je] ještě zesilován jednáním ve vzájemné shodě, které spočívá v tom, že členové družstva vůbec nedodávají své produkty konkurentům“, Soud se domnívá, že ohledně definice pojmu jednání ve vzájemné shodě je třeba poukázat na ustálenou judikaturu Soudního dvora a Soudu (viz nejnověji rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, Shell v. Komise, T-11/89, Recueil, s. II-757), ze které vyplývá, že kritéria koordinace a spolupráce, jak byla vymezena touto judikaturou, je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy o EHS týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí autonomním způsobem určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu.

82 Soud však konstatuje, že výše uvedené tvrzení Komise, jak uvádí žalobkyně, není podloženo žádnou informací nebo důkazem prima facie, že takové jednání ve vzájemné shodě opravdu existuje. Komise totiž ve svém rozhodnutí pouze zmiňuje určité postupy, aniž by je blíže popsala nebo uvedla, jakými prvky koordinace a spolupráce se vyznačují, v jejichž důsledku by se na ně v souladu s výše uvedenou judikaturou mohl vztahovat zákaz podle čl. 85 odst. 1 Smlouvy, a dále pouze uvádí, že žalobkyně odmítla tuto záležitost blíže objasnit. Pokud jde o argumenty, které Komise následně uplatnila ve svém písemném vyjádření předloženém Soudu, je třeba mít za to, pokud bychom připustili, že by mohly zmírnit nedostatečnost odůvodnění rozhodnutí v tomto směru, že se omezují na jedné straně na pouhé dedukce, provedené nepřímo a abstraktně z určitých obecných zjištění, a na straně druhé na odvolání se na prohlášení chovatelů vůči právnímu zástupci HBA o vyloučení dvou členů družstva, kteří údajně shromažďovali kůže na účet této společnosti, týkající se možného rozdílného výkladu sporného ustanovení ze strany některých chovatelů.

83 Soud se proto domnívá, že je třeba mít za to, že odkaz učiněný v bodě 10 odst. i) rozhodnutí na údajné jednání ve vzájemné shodě spojené s uplatňováním sporného ustanovení vychází z věcně nesprávných skutkových zjištění a trpí nesprávným právním posouzením. Je tudíž třeba zrušit čl. 1 odst. 1 rozhodnutí v rozsahu, v němž s ustanovením uvedeným v písmenu a) dává do spojitosti jednání ve vzájemné shodě představující porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

4.1.2. Článek 5 pravidel týkajících se systému nouzové pomoci

84 Článek 5 pravidel týkajících se systému nouzové pomoci představuje podle rozhodnutí jednání porušující čl. 85 odst. 1 Smlouvy, zejména proto, že brání konkurentům v přístupu na trh tím, že jim uzavírá hlavní zdroj zásobení kůžemi v Dánsku. V bodě 10 odst. ii) svého rozhodnutí Komise uvádí, že závazek dodávat celou produkci kůží, kterým je podmíněna účast na systému nouzové pomoci, omezuje členům DPF možnost volby, neboť jim brání určovat nezávisle jejich prodejní politiku. V úvodní části bodu 10 rozhodnutí se uvádí, že cílem nebo výsledkem sporného ustanovení je omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

85 Článek 5 pravidel týkajících se systému nouzové pomoci, který je určen k odškodnění členů DPF za finanční ztráty vzniklé úhynem jejich zvířat v důsledku epidemických nákaz, zní takto:

„Nárok na nouzovou pomoc nevzniká, jestliže pojištěný nebo jeho zaměstnanec
[...]

d) v průběhu roku, kdy škoda vznikla (15. srpen - 14. srpen), nebo v průběhu předchozího hospodářského roku prodával kůže prostřednictvím jiných prodejních kanálů než Danske Pels Auktioner, avšak s výjimkou kůží, které si chovatel ponechal pro svou osobní potřebu;

[...]“.

86 Pravidla fungování systému nouzové pomoci, jak je popsala žalobkyně, aniž by to Komise zpochybnila, a jak vyplývají ze stanov DPF, jsou založena na principu vzájemnosti a lze je shrnout takto. Člen žalobkyně není ipso facto účastníkem systému nouzové pomoci; je vyžadován speciální zápis. Člen může z tohoto systému kdykoli vystoupit. Nový účastník může ze systému čerpat zpravidla až po jednom roce trvání jeho účasti na něm. Poskytnutí nouzové pomoci je doplňkové k případnému pojištění, které si pojištěný sjednal ohledně téhož rizika. Financování systému nouzové pomoci je zajišťováno tak, že DPF strhává určitý obnos z částek, které se mají každého roku připisovat na provozní účty členů družstva zapojených do systému. Vzhledem k tomu, že suma připisovaná na provozní účty členů družstva se mezi členy dělí úměrně k hodnotě kůží, které dodali k prodeji na dražbách uspořádaných žalobkyní v průběhu aktuálního roku, přispívá každý zúčastněný člen do systému v poměru k hodnotě množství kůží, které dodal. Vzhledem k tomu, že stanovy DPF stanoví pravidlo vázanosti jak kapitálového, tak provozního účtu, a že účastníci systému platí svůj „členský příspěvek“ zapsáním na vrub svého provozního účtu, disponují tak v praxi částkami, které by jinak musely být vázány. V důsledku toho, aby byla zachována rovnost mezi členy družstva, je těm z nich, kteří se do systému nepřihlásili, vyplácena částka, jejíž výše se rovná výši částky zapsané na vrub provozního účtu členů zapojených do systému.

Argumentace účastníků řízení

87 Žalobkyně odmítá, že by sporné ustanovení mělo protisoutěžní povahu. Uvádí, že systém nouzové pomoci, do kterého se mohou členové družstva přihlásit dobrovolně a na základě svého uvážení a ze kterého mohou kdykoliv vystoupit, byl zaveden v roce 1959, v době, kdy nebylo možné sjednat pojištění rizika epidemické nákazy u pojišťovacích společností za rozumnou cenu. Systém nouzové pomoci je založen na vzájemném poskytování pojistného krytí v případě epidemií v souladu s principy družstevnictví. Žalobkyně uvádí, že povinnost dodávat veškeré kůže asociaci, která je uložena členům, kteří se rozhodnou zapojit do systému nouzové pomoci, byla zavedena rozhodnutím ze dne 23. října 1967 a vychází ze skutečnosti, že je technicky nemožné, aby byl člen družstva zapojen do systému nouzové pomoci pouze ohledně části svého chovu. Je totiž fyzicky nemožné omezit, pomocí značkování nebo jiné metody, nárok na pomoc v nouzi na konkrétní zvířata z příslušného chovu, a proto by se měl systém povinně vztahovat na všechna zvířata chovaná na určité farmě.

88 Mimoto žalobkyně uvádí, že omezit krytí pouze na některá zvířata v rámci určitého chovu je nejen technicky nemožné, ale mohlo by rovněž vést ke zneužívání systému. S ohledem na způsob financování systému je k tomu, aby platba člena družstva do

systemu odpovídala rozsahu jeho činnosti, nutné, aby ztratil nárok na odškodnění, který by mu byl jinak vznikl, v případě, že část kůží zvířat ze svého chovu prodá prostřednictvím jiných prodejních kanálů, než jsou veřejné dražby pořádané žalobkyní. Umožnit členovi družstva, aby požíval výhod systému nouzové pomoci, aniž by mu současně byla uložena povinnost dodávat celou svou produkci kůží družstvu, by znamenalo, že by dotčený člen družstva mohl být systémem kryt, aniž by přispíval na jeho financování, což je neslučitelné se zásadami vzájemnosti a solidarity, jejichž opravdové ztělesnění systém nouzové pomoci představuje. Podle žalobkyně tedy povinnost dodávat celou produkci kůží družstvu slouží k zajištění konzistentního uplatňování zásady, že všichni účastníci systému se podílejí rovným způsobem na jeho financování.

89 Žalobkyně dále uvedla, že v důsledku zásahu Komise byl sice závazek výhradních dodávek zrušen na základě změn stanov DPF schválených na valné hromadě konané dne 28. října 1988, ovšem krytí rizika epidemické nákazy již není úplně jako dříve, pokud chovatel zapojený do systému nouzové pomoci nedodal celou svou produkci kůží družstvu. V opačném případě je mu nyní při epidemické naze vyplaceno odškodnění pouze ve výši, která je přímo úměrná objemu prodejů, které tento člen uskutečnil prostřednictvím družstva. Je tedy bezpředmětné srovnávat pravidla platná před změnou stanov v roce 1988 a po ní; skutečnost, že v zájmu splnění požadavku Komise zavedla žalobkyně z čistě praktických důvodů tento nový systém, v žádném případě neznamena, že předchozí systém byl v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

90 Žalobkyně dále uvedla, že důvodem, proč je systém nouzové pomoci organizován výše popsaným způsobem, a nikoliv tak, že by chovatelé, kteří si svůj chov přejí pojistit proti epidemické naze, platili pojistné za každé zvíře chované na svých farmách, je, že takovýto systém by podléhal dánským právním předpisům o pojišťovnictví a žalobkyně nemá dovoleno vykonávat pojišťovací činnost.

91 Žalobkyně dále dodává, že systematické uplatňování zásady rovného postavení členů družstva nejenže není samo o sobě protisoutěžní, ale navíc žalobkyni znevýhodňuje vůči jejím konkurentům. Tak je tomu proto, že žalobkyně nebyla schopna poskytnout nejvýznamnějším chovatelům výhodnější podmínky, například slevy nebo bonusy, jak by v podobném případě učinila pojišťovna. Z uvedeného vyplývá, že argument Komise, že sporný závazek výhradních dodávek vede k uzavření dánského trhu pro konkurenty, je mylný, protože toto ustanovení naopak znevýhodnilo DPF vůči jejím konkurentům, zejména HBA. HBA totiž nabízí pojišťovací mechanismus, jehož účel je totožný s účelem systému zavedeného žalobkyní v roce 1988 a který je bezplatný pro chovatele, kteří souhlasí s tím, že budou HBA dodávat 40 % své produkce. Žalobkyně tvrdí, že její členové se mohou svobodně připojit k systému pojištění společnosti HBA. Z uvedeného vyplývá, že existence systému, který poskytuje lepší pojistné krytí, než je krytí zajišťované systémem nouzové pomoci DPF, svědčí o tom, že systém nouzové pomoci nepředstavuje pro konkurenty překážku pro vstup na dánský trh. Argument Komise tedy nebere v úvahu zásadní skutečnost, a to, že systém, který DPF nabízí svým členům, je jen jednou z celé řady možností, které se těmto hospodářským subjektům nabízejí, a že záleží pouze na nich, zda a jakým způsobem se pojistí proti riziku úhynu zvířat v důsledku nákazy.

92 A konečně žalobkyně uplatňuje, že je mylné tvrzení Komise, že odůvodnění nutnosti uložit povinnost výhradních dodávek je relevantní pouze z hlediska čl. 85 odst. 3 Smlouvy. Žalobkyně se nicméně domnívá, že pokud by Soud dospěl k závěru, že se na sporné ustanovení vztahuje zákaz podle čl. 85 odst. 1, mělo by být rozhodnuto, že

toto ustanovení je nezbytné pro provedení systému nouzové pomoci, a tedy že žalobkyně splňuje podmínky pro individuální osvobození stanovené v čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

93 Komise tvrdí, že skutečnost, že se člen družstva může svobodně rozhodnout, zda se zapojí do systému nouzové pomoci či nikoli, není rozhodující. To, že je ponecháno na uvážení chovatele, zda uzavře nebo neuzavře s žalobkyní dohodu za účelem požívání výhod v rámci systému nouzové pomoci, který posledně jmenovaná zřídila, není důvodem, aby tato dohoda byla považována za dohodu, která neomezuje hospodářskou soutěž. S výjimkou některých případů spadajících do působnosti článku 86 Smlouvy se smluvní strana vždy svobodně rozhoduje, zda na určitou dohodu přistoupí. To, oč podle Komise jde, je vlastní obsah této dohody, tj. v projednávaném případě povinnost výhradních dodávek uložená členům družstva, kteří se zapojí do systému nouzové pomoci.

94 V této souvislosti Komise zaprvé uvádí, že při posuzování významu této možnosti svobodné volby je v každém případě třeba vzít v úvahu jednání ve vzájemné shodě spojená s uplatňováním čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov, v jejichž důsledku člen družstva, který si přeje požívat svých členských práv, musí prodávat celou svou produkci kůží na dražbách pořádaných žalobkyní. Zadruhé se Komise domnívá, že rozhodující důvod, proč je systém nouzové pomoci neslučitelný s čl. 85 odst. 1 Smlouvy, spočívá v tom, že tento systém je založen na výhradní doložce. Jak totiž vyplývá z nařízení (EHS) č. 1983/83 a 1984/83 ze dne 22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradní distribuci a kategorie dohod o výhradním odběru (Úř. věst. L 173, s. 1 a 5, dále jen „nařízení č. 1983/83 a 1984/83“), je „všeobecně známo“, že exkluzivita a výhradní distribuce jsou neslučitelné s čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

95 Komise dodává, že dotčený závazek výhradních dodávek omezuje svobodu jednání členů družstva, kteří jsou zbaveni možnosti prodávat své zboží prostřednictvím jiných prodejních kanálů než těch, které provozuje družstvo. Tato výhradní doložka má dopad rovněž na třetí osoby, které takto ztrácejí možnost prodávat na svých dražbách kůže zvířat pocházejících od členů družstva, kteří se účastní systému nouzové pomoci DPF. To je přímý důsledek výhradní doložky; Komise v této souvislosti odkazuje na výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1975, *Frubo v. Komise*. V důsledku toho jsou podmínky pojištění, které mohou podniky soutěžící se žalobkyní nabídnout jejím členům, irelevantní.

96 Podle Komise je argument, že sporná ustanovení jsou nezbytná pro fungování systému nouzové pomoci, nepodložený. Uplatňuje, že tento argument nesouvisí s použitím čl. 85 odst. 1 Smlouvy, ale s použitím odstavce 3 téhož článku. Je nadměrně obtížné používat současně dvě kritéria pro posouzení nutnosti omezení hospodářské soutěže, jedno týkající se čl. 85 odst. 1 a druhé týkající se čl. 85 odst. 3. Vzhledem k systematickému článku 85 je logické provést toto posouzení v rámci přezkumu použitelnosti čl. 85 odst. 3. Komise v každém případě tvrdí, že systém nouzové pomoci spojený se závazkem výhradních dodávek nespadá pod žádné ze zvláštních hospodářských odvětví, u kterých praxe Komise nebo judikatura Soudního dvora připouští, že dohoda o výhradních dodávkách za určitých okolností nespadá do působnosti čl. 85 odst. 1 Smlouvy (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. ledna 1986, *Pronuptia*, 161/84, Recueil, s. 353).

97 Závěrem Komise zpochybňuje, že pojišťovací systém, který zavedla žalobkyně, nutně vyžaduje, aby byla jeho účastníkům uložena povinnost dodávat kůže výhradně

družstvu. Ostatně nový systém, který žalobkyně zavedla v říjnu 1988, tuto povinnost již neukládá. Kromě toho skutečnost, že členům družstva, kteří nejsou do systému zapojeni, tj. přibližně čtvrtině všech členů družstva, jsou vypláceny částky, jejichž výše odpovídá částkám zúčtovaným na vrub provozních účtů členů družstva, kteří se systému účastní, svědčí podle Komise o tom, že systém je financován z dražebních prodejů kůží vyprodukovaných členy družstva a že k tomu, aby systém mohl fungovat, není vůbec nutné, aby všechny kůže byly prodány na těchto dražbách.

Závěry Soudu

98 Soud úvodem připomíná, že rozhodnutí sice konstatuje, že žalobkyně má na dotčeném trhu dominantní postavení, sporné ustanovení však považuje za odporující nikoli článku 86 Smlouvy, nýbrž článku 85. Nicméně přestože Soudní dvůr v rámci použití článku 86 rozhodl, že se jedná o porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže, jestliže hospodářský subjekt zaváže odběratele výhradními dohodami, byť by se tak stalo na jejich žádost (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461, a ze dne 3. července 1991, AKZO v. Komise, C-62/86, Recueil, s. I-3359), tuto judikaturu, vztahující se pouze k článku 86 Smlouvy o EHS, nelze přenést na všechny případy, v nichž je aplikován článek 85. Na rozdíl od tvrzení Komise totiž výhradní dohody, na něž se ostatně v některých případech mohou vztahovat nařízení o výjimkách č. 1983/83 a 1984/83, nejsou samy o sobě v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Jestliže totiž Komise z posledně jmenovaného nařízení o výjimce vyvozuje, že na závazek výhradních dodávek se z povahy věci vztahuje zákaz uvedený v čl. 85 odst. 1 Smlouvy, je třeba v tomto ohledu připomenout, že přiznání výhody čl. 85 odst. 3 Smlouvy ve prospěch určité dohody sice předpokládá, jak rozhodl Soudní dvůr, že bylo předtím shledáno, že se na tuto dohodu vztahuje zákaz podle čl. 85 odst. 1, to však neznamená, že z možnosti udělit blokovou výjimku, kterou stanoví čl. 85 odst. 3 Smlouvy, lze usuzovat, že každá dohoda spadající do dotčené kategorie jako taková nutně splňuje podmínky čl. 85 odst. 1 (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 1966, Itálie v. Rada a Komise, 32/65, Recueil, s. 563).

99 Z ustálené judikatury (viz naposled rozsudek Soudního dvora ze dne 28. února 1991, Delimitis, C-234/89, Recueil, s. I-935, týkající se smlouvy o výhradních dodávkách piva; viz též výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 30. června 1966, Société Technique Minière, a rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 1980, L'Oréal, 31/80, Recueil, s. 3775) vyplývá, že při posuzování výhradní dohody z hlediska čl. 85 odst. 1 Smlouvy je třeba brát v úvahu faktické hospodářské souvislosti, v nichž může vyvolávat své účinky. Tím, že výrobci zaručí odbyt jeho výrobků a distributorovi dá jistotu zásobování, totiž závazek výhradních dodávek může v závislosti na okolnostech a skutečných podmínkách fungování dotčeného trhu posílit hospodářskou soutěž, pokud jde o ceny a služby nabízené na něm spotřebitelům, a napomoci tak zvýšení jeho plynulosti.

100 Od zásady, podle níž musí být dosah sporné povinnosti posuzován s ohledem na skutečný kontext, v němž se projevují účinky této povinnosti, se nelze odchýlit s odůvodněním, že uložená povinnost je ospravedlněna snahou o dodržování tzv. zásady „věrnosti družstvu“. Účelem ani účinkem této zásady totiž nemůže být zdůvodnění porušování čl. 85 odst. 1 Smlouvy ze strany družstev, která mají užitek z toho, že jejich členům byla nařízena výhradní doložka.

101 Soud poznamenává, že ustanovení obsažené v čl. 5 písm. d) pravidel systému nouzové pomoci až do svého zrušení v říjnu 1988 ukládalo členům, kteří si přáli

využívat systému pomoci zavedeného žalobkyní, aby pod sankcí ztráty nároku na pomoc z tohoto systému dodávali celou produkci kůží ze zvířat chovaných na jejich farmách žalobkyni za účelem prodeje na veřejných dražbách, které žalobkyně pořádá. Tato povinnost se týkala jak prodejů uskutečněných v průběhu hospodářského roku, v němž škoda vznikla, tak prodejů uskutečněných v předchozím hospodářském roce.

102 Podle Soudu je právě ve světle těchto úvah třeba posoudit, zda povinnost výhradních dodávek uložená členům družstva, kteří si přejí využívat systému nouzové pomoci zavedeného žalobkyní, má za cíl ovlivňovat hospodářskou soutěž na společném trhu, a pro úplnost, zda sporné ustanovení má omezující účinky ve vztahu k soutěži ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Soudu naopak v rámci tohoto žalobního důvodu, který se věnuje výlučně přezkumu sporného ustanovení z hlediska čl. 85 odst. 1 Smlouvy, nepřísluší posuzovat, zda uvedené ustanovení splňuje požadavky čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

103 Co se týče posouzení cíle sporného ustanovení, Soud se domnívá, že pro určení, zda má dohoda za cíl omezení hospodářské soutěže, je v souladu s judikaturou Soudního dvora zapotřebí přezkoumat cíle sledované touto dohodou jako takovou s ohledem na hospodářský kontext, v němž má být uplatňována (rozsudek ze dne 28. března 1984, CRAM a Rheinzink v. Komise, bod 26, 29/83 a 30/83, Recueil, s. 1679). Za okolností projednávané věci spočívá analýza hospodářského kontextu, k níž je třeba přistoupit, podle názoru Soudu v posouzení, do jaké míry sporné ustanovení, ukládající povinnost výhradních dodávek, tvoří součást konstrukce systému nouzové pomoci a pravidel fungování družstva a nakolik může ovlivnit podmínky fungování dánského trhu s kůžemi.

104 V této souvislosti Soud shledává, co se týče obsahu sporného ustanovení a jeho dopadu na svobodu rozhodování členů družstva, že toto ustanovení vede k tomu, že jakýkoliv jiný způsob prodeje než dražební prodej organizovaný žalobkyní je účastníkům systému nouzové pomoci zapovězen na dobu dvou hospodářských roků, zatímco doba, po kterou je zajištěno krytí škody, je, hospodářský rok co hospodářský rok, omezena na jeden rok. Žalobkyně neuvedla žádné důvody pro povinnost takto uloženou členům družstva, kteří chtějí být odškodněni za ztráty způsobené epidemickou nákazou zvířat vyskytnuvší se v daném hospodářském roce, dodat k prodeji na veřejných dražbách pořádaných žalobkyní nejen veškeré zvířecí kůže prodané v hospodářském roce, v němž došlo ke vzniku škody, ale rovněž veškeré kůže prodané v předchozím hospodářském roce. Při posuzování přesných důsledků tohoto závazku pro skutečné podmínky fungování trhu je třeba vzít v úvahu odrazující účinek, který takový závazek nutně musí mít na straně účastníků systému, protože tito jsou si vědomi, že v případě svého „vystoupení“ ze systému riskují, že nebudou pojištěni proti epidemické nákaze, která by vypukla v hospodářském roce, na jehož základě dochází k novému zapojení do systému. Argument, že členové družstva mohou do systému svobodně vstoupit i jej mohou svobodně opustit, má proto pouze relativní význam. Z uvedeného vyplývá, že sporné ustanovení, které není v žádném směru užitečné pro dobré fungování mechanismu nouzové pomoci, přispívá k setrvačnosti systému, a tím vede k strnutí způsobu jednání hospodářských subjektů, jejichž svobodu rozhodování zjevně omezuje.

105 Kromě toho Soud poznamenává, že skutečnost, že žalobkyně dne 28. října 1988 přijala změnu svých stanov, již došlo k vypuštění sporné povinnosti výhradních dodávek, avšak před Soudem netvrdila, že by to přivedlo jakoukoli dysfunkci

systemu nouzové pomoci, a skutečnost, že HBA, která rovněž zavedla systém nouzové pomoci, vyžaduje podle tvrzení samotné žalobkyně od svých pojištěnců, aby jí dodávali nikoli všechny kůže, nýbrž pouze 40 % z celkového prodeje kůží, samy o sobě dokazují, že zavedení závazku výhradních dodávek toho druhu, jaký je předmětem projednávané věci, nemá nic co do činění s organizací a řádným fungováním takového systému.

106 Žalobkyně uplatňuje, že důvodem pro uložení závazku výhradních dodávek jejím členům je technická nemožnost pojistit pouze některá zvířata z chovu určitého chovatele a dále skutečnost, že je právně nemožné zavést systém pojištění „per capita“, protože dánské vnitrostátní právní předpisy jí zakazují vykonávat pojišťovací činnost. V této souvislosti je zaprvé třeba uvést, že žalobkyně připouští, že na rozdíl od situace na trhu v období, kdy byl systém nouzové pomoci v roce 1959 zřizován, si členové družstva v současnosti mohou sjednat individuální pojištění proti riziku epidemické nákazy, jak ostatně potvrzuje pravidlo ve stanovách DPF, podle něhož má být odškodnění vyplácené žalobkyní vždy doplňkové k jakémukoli odškodnění, které chovatel obdržel na základě individuálního pojištění. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí žalobkyně zachovávat - přinejmenším do změny stanov přijaté dne 28. října 1988 - systém nouzové pomoci ukládající povinnost výhradních dodávek bylo výsledkem volby, která nijak nesouvisela s řádným fungováním družstva, protože jednak jsou dnes chovatelům dostupné i jiné pojišťovací systémy, jednak zavedení vzájemnostního systému pojištění kryjícího rizika epidemické nákazy naprosto nezávisí na jakémkoli závazku výhradních dodávek, který by k němu byl připojen. Zadruhé se Soud domnívá, že vzhledem k zásadě přednosti práva Společenství nemůže žalobkyně v žádném případě odůvodňovat nesplnění povinností, které jí ukládá čl. 85 odst. 1 Smlouvy, odkazem na vnitrostátní právní předpisy, které se na ni vztahují (viz naposled rozsudek Soudu ze dne 12. prosince 1991, Hilti v. Komise, T-30/89, Recueil, s. II-1439).

107 Z výše uvedeného vyplývá, že sporné ustanovení, které členům družstva přihlášeným do systému nouzové pomoci ukládá povinnost dodávat celou produkci kůží z jejich chovů výlučně žalobkyni, posuzované ve svém hospodářském kontextu, významným způsobem omezuje svobodu jednání členů družstva na trhu a nemá žádnou souvislost s řádným fungováním systému nouzové pomoci. Proto musí být takové ustanovení, vzhledem k svému obsahu a dosahu, považováno za ustanovení, jehož cílem je omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu, a v důsledku toho se na ně může vztahovat zákaz stanovený v čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

108 Co se dále týče protisoutěžního účinku sporného ustanovení, Soud úvodem podotýká, že přestože posouzení účinků dohody není nutné, jestliže, jak bylo nyní shledáno v této věci, je omezení hospodářské soutěže jejím cílem (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 30. ledna 1985, BNIC, 123/83, Recueil, s. 391, a výše uvedený rozsudek ze dne 27. ledna 1987, Verband der Sachversicherer v. Komise), Soud považuje za vhodné rovněž přezkoumat, zda má sporné ustanovení za následek omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu. Jak již uvedla Komise, relevantní otázkou v souvislosti s účinky sporného ustanovení z hlediska čl. 85 odst. 1 Smlouvy není to, zda se družstevníci mohou svobodně rozhodnout pro účast v systému nouzové pomoci či nikoliv. Otázka zní naopak tak, zda stanovený závazek výhradních dodávek, jak miní rozhodnutí, omezuje hospodářskou soutěž k tíži členů družstva, jejichž svobodu rozhodování omezuje, a k tíži třetích osob, jimž znesnadňuje přístup na dánský trh.

109 V této souvislosti se Soud domnívá, že v tomto případě vyplývá z písemností ve spise, že dotčený závazek výhradních dodávek se, v daném hospodářském kontextu, projevuje na trhu protisoutěžně. Žalobkyně má jednak silné postavení na trhu prodeje zvířecích kůží, jak již bylo uvedeno, jednak 75 % členů žalobkyně se účastní jejího systému nouzové pomoci, což samo o sobě vede, jak již bylo vyloženo, ke strnutí chování hospodářských subjektů. Z toho vyplývá, že dotčené ustanovení má omezující účinek ve vztahu k hospodářské soutěži, protože konkurentům žalobkyně znesnadňuje přístup na dotčený dánský trh. Proto se na ně může vztahovat zákaz stanovený v čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

110 Soud dochází k závěru, že pokud rozhodnutí vychází z toho, že cílem nebo účinkem čl. 5 písm. d) pravidel systému nouzové pomoci je omezení hospodářské soutěže na společném trhu ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy, není založeno na věcně nesprávných skutkových zjištěních a netrpí nesprávným právním posouzením ani zjevně nesprávným posouzením.

4.1.3. K závazkům výhradních dodávek, které jsou předpokladem pro vyplácení záloh na mladá zvířata a pro zařazení na seznam vynikajících chovatelů

111 V rozhodnutí se uvádí, že povinnost dodávat celou produkci k prodeji prostřednictvím DPA, která je uložena členům družstva v případě, že a) obdrželi zálohu na mladá zvířata a b) si přejí být zařazení na seznam vynikajících chovatelů, představuje porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy, zejména proto, že tato povinnost brání konkurentům v přístupu na trh, neboť jim uzavírá hlavní zdroj zásobení kůžemi v Dánsku.

112 Mechanismus záloh na mladá zvířata umožňuje členům DPF obdržet zálohu vypočtenou tak, aby pokrývala náklady na krmení zvířat od okamžiku narození až do dosažení věku, kdy mohou být poražena a chovatel může prodat jejich kůže. Formulář žádosti o zálohu na mladá zvířata, jak vyplývá z dokumentů předložených DPF, má následující obsah:

„Níže podepsaný člen Dansk Pelsdyravlerforening tímto žádá o zálohu na mladá zvířata.

[...]

Souhlasím s tím, aby výše uvedená záloha byla vyplacena za těchto podmínek:

1. Jsem účastníkem systému nouzové pomoci DANSK PELSDYRAVLERFORENING.

2. Zavazuji se, že celou svou produkci kůží budu dodávat k prodeji prostřednictvím DANSKE PELS AUKTIONER.

[...]“.

113 Zavedení seznamu vynikajících chovatelů má stimulovat chovatele kožešinových zvířat k neustálému zlepšování jejich produkce kůží pomocí interních porovnávacích soutěží a možnosti čerpat ze zkušeností nejlepších chovatelů. Člen DPF, který si přeje být zařazen na seznam vynikajících chovatelů, musí prohlásit, že veškeré vyprodukované kůže dodal žalobkyni za účelem prodeje na jejích dražbách.

Argumentace účastníků řízení

114 Žalobkyně vysvětluje, že systém záloh na mladá zvířata byl zaveden s cílem vyřešit problémy s hotovostním tokem, které chovatelům vznikají v období mezi narozením zvířat a prodejem jejich kůží. Povinnost dodat veškeré kůže vyprodukované v roce, ve kterém si člen družstva přeje obdržet zálohu na mladá zvířata, k prodeji na dražbách pořádaných žalobkyní představuje jediný prostředek, jak zajistit, že člen družstva vyplacenou zálohu vrátí. Dánské právní předpisy neumožňují žalobkyni, aby získala „přednostní právo“ na zvířecí kůže. Povinnost je omezena na jeden rok, což odpovídá přirozenému cyklu chovu. Tato situace je srovnatelná s většinou smluv tohoto druhu, které se běžně používají v zemědělství. Žalobkyně zdůrazňuje, že porušení závazku dodávat veškeré vyprodukované kůže není penalizováno vyloučením z DPF. Není dokonce nijak penalizováno, s výjimkou skutečnosti, že již nejsou splněny podmínky pro nárok na pomoc v nouzi. Krom toho žalobkyně uvádí, že chovatel, který obdržel zálohu na mladá zvířata, se může z povinnosti výhradní dodávky vyvázat tím, že tuto zálohu vrátí. Žalobkyně se proto domnívá, že pravidla o záloze na mladá zvířata nejsou v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

115 A konečně v souvislosti se závazkem výhradních dodávek, který je předpokladem pro zařazení na seznam vynikajících chovatelů, žalobkyně uvádí, že jedním z požadavků pro účast v tomto systému je, že musí být dodáno určité minimální množství kůží. V zájmu poskytnutí správných informací o tom, kteří chovatelé dosahují nejlepších výsledků, je nezbytné vyžadovat, aby byly dodány všechny vyprodukované kůže, aby se zabránilo tomu, že chovatel předloží pouze své nejlepší kůže, a nebude tak zohledněna ta část jeho produkce, která byla nižší kvality. V rozporu s návrhem Komise by z technických důvodů nebylo možné omezit závazek dodávat kůže pouze na několik vzorků od každého druhu a barvy.

116 Komise tvrdí, že výhradní doložka zahrnutá do systému záloh na mladá zvířata je neslučitelná s čl. 85 odst. 1 Smlouvy, jelikož se chovatel zavazuje dodávat celou svou produkci kůží žalobkyni. Skutečnost, že porušení této povinnosti není postihováno vyloučením z asociace a že chovatel kožešinových zvířat, který obdržel zálohu na mladá zvířata, se může vyvázat z této povinnosti tím, že zálohu splatí, je irelevantní. Chovatel je i nadále povinen prodávat celou svou produkci na dražbách organizovaných žalobkyní, protože vyplacení zálohy na mladá zvířata je podmíněno účastí dotyčného chovatele v systému nouzové pomoci. Komise dále upozorňuje, že na rozdíl od běžné smlouvy o odběru nebo prodejní smlouvy se dotčená povinnost netýká předem určeného počtu nebo množství za dohodnutou prodejní cenu.

117 V souvislosti se systémem chovatelských soutěží se Komise domnívá, že povinnost dodávat celou produkci kůží žalobkyni, uložená účastníkům těchto soutěží, představuje omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Má za to, že dopad na hospodářskou soutěž je značný, protože polovina všech chovatelů, většinou ti nejvýznamnější z nich, se uchází o účast v tomto systému.

Závěry Soudu

118 Soud poznamenává, že účastníci řízení se shodují, že nárok na vyplacení zálohy na mladá zvířata je podmíněn tím, že chovatel dodá celou svou produkci za rok, ve kterém mu je záloha vyplacena, k prodeji na dražbách pořádaných žalobkyní. Je pravda, že žalobkyně uvádí, že tato povinnost je pro ni jediným prostředkem jak zaručit, že účastník systému vyplacenou zálohu splatí, vzhledem k tomu, že dánské vnitrostátní předpisy žalobkyni neumožňují získat „přednostní právo“ na zvířecí kůže. Je třeba zdůraznit, že vyžadovat jistotu za účelem splacení poskytnutých záloh, je v zásadě běžná obchodní zvyklost. Nicméně Soud uvádí, že Komise v průběhu

jednání správně zdůraznila, že cena kůží je sedmkrát vyšší než částka zálohy na mladá zvířata a že DPF disponuje zárukami v podobě osobních účtů svých členů. V třetím odstavci od konce článku 8 pravidel týkajících se „kapitálového fondu chovatelů“ se totiž stanoví, že pokud člen dluží DPF nebo DPA jakoukoliv částku a tuto částku nelze vymoci jiným způsobem, je možné ji odečíst z kapitálového účtu člena, poté co byl vyúčtován jeho provozní účet. Kromě toho z ustanovení článků 7 a 25 stanov DPF vyplývá, že pokud člen, který dluží družstvu peníze, odmítne svůj dluh uhradit a tento dluh nebylo možné vymoci obvyklými prostředky, je asociace oprávněna dotyčného člena vyloučit a při vyplacení částek uložených na provozním a kapitálovém účtu tohoto člena svou pohledávku započítat proti uvedeným částkám. Z toho vyplývá, že v rozporu s tvrzením žalobkyně tato v žádném případě nepotřebuje dodatečnou finanční záruku, jakou je předmětný závazek výhradních dodávek, aby si byla jista, že zálohy na mladá zvířata budou splaceny. Důsledkem tohoto závazku je zaprvé to, že členové, kterým byla vyplacena záloha na mladá zvířata, nemohou svou prodejní politiku určovat zcela nezávisle, a zadruhé to, že pro konkurenty žalobkyně je složitější získat přístup na dánský trh. Soud se proto domnívá, že podmínka výhradnosti spojená s poskytnutím zálohy na mladá zvířata je způsobila omezovat hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

119 V souvislosti s argumenty, že porušení závazku výhradních dodávek není sankcionováno vyloučením z DPF a že chovatel, kterému byla vyplacena záloha na mladá zvířata, se může z tohoto závazku vyvázat tím, že zálohu splatí, Soud zdůrazňuje, že tato praxe nijak nezeslabuje donucovací povahu závazku výhradních dodávek, který vyplývá ze sporného ustanovení. Co se týče argumentu, že doba platnosti závazku je srovnatelná s dobou trvání většiny smluv běžně používaných v zemědělství, Soud zdůrazňuje, že případná existence srovnatelných smluv v jiných oblastech trhu je nerozhodná z hlediska kvalifikace dotčené povinnosti v jejím vlastním kontextu jako omezení hospodářské soutěže, protože dotčené srovnání se týká trhů, které jsou zcela odlišné od relevantního trhu. Naopak, pokud jde o relevantní trh, lze znovu zopakovat, že žalobkyně na něm má velmi silné postavení, které ještě posiluje protisoutěžní povahu sporného ustanovení.

120 V souvislosti se zařazováním na seznam vynikajících chovatelů, a zejména pak se závazkem účastníků dodávat celou produkci k prodeji na dražbách pořádaných žalobkyní, se Soud domnívá, že tento závazek zakazuje zájemcům o zařazení na seznam vynikajících chovatelů používat jiný prodejní kanál než dražby organizované žalobkyní. Toto ustanovení proto rovněž může mít, za týchž předpokladů, jaké jsou uvedeny výše, omezující účinek ve vztahu k hospodářské soutěži.

121 Soud se rovněž domnívá, že argument žalobkyně, že zájemci o zařazení na seznam vynikajících chovatelů musejí dodávat celou svou produkci družstvu proto, aby bylo možné správně posoudit její kvalitu, je nepodložený; pro dosažení tohoto cíle totiž není nutné, aby všechny kůže, které jsou určeny k zařazení na seznam vysoce kvalitních kůží, byly prodány prostřednictvím žalobkyně. Tato činnost nemá nic co do činění s kontrolou kvality předmětných kůží.

122 Jak již bylo poznamenáno, při posuzování účinků závazku výhradních dodávek je třeba brát v úvahu jeho hospodářský a právní kontext. Tento závazek zejména může být kombinován s jinými závazky, a tím může být dán kumulativní omezující účinek ve vztahu k hospodářské soutěži (viz zejména výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 28. února 1991, Delimitis, bod 14). Za okolností projednávané věci závazek výhradních dodávek, který je spojen se zařazováním na seznam vynikajících

chovatelů, spolu se závazky výhradních dodávek, které jsou součástí systému nouzové pomoci a systému záloh na mladá zvířata, omezují samostatně i v důsledku svého kumulativního účinku hospodářskou soutěž, protože znesnadňují konkurentům žalobkyně přístup na trh tím, že jim z velké části uzavírají hlavní zdroj zásobení kůžemi v Dánsku.

123 Soud se proto domnívá, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že povinnost dodávat celou produkci kůží k prodeji prostřednictvím DPA, která je uložena každému členu v případě, že a) požádá o zálohu na mladá zvířata nebo b) si přeje být zařazen na seznam vynikajících chovatelů, může omezovat hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

4.1.4. K článku 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin

124 V bodě 10 odst. ii) rozhodnutí se uvádí:

„Závazek dodávat celou produkci kůží [...], který je součástí rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin, omezuje členům možnost volby, neboť jim brání, aby nezávisle určovali svou prodejní politiku. Brání konkurentům v přístupu na trh tím, že jim uzavírá hlavní zdroj zásobení kůžemi v Dánsku.“

V bodě 14 rozhodnutí se uvádí, že.

„Protiprávní jednání začala nejpozději k těmto datům:

[...]

iv) 1. ledna 1973, pokud jde o závazek dodávat celou produkci kůží stanovený v rámcové dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin.“

125 Z písemností ve spise vyplývá, že mechanismus kontroly zpracování kožešin je založen na jedné straně na rámcové dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin, kterou vypracovala DPA, a na druhé straně na souboru individuálních smluv uzavřených mezi DPA a chovateli, kteří si přejí být uznáni jako kožešnická centra. Individuální dohody musejí být v souladu s ustanoveními rámcové dohody. Kožešnické centrum, které bude v praxi řídit chovatel, který je členem DPF, je specializované centrum, jež provádí přípravu nejen kůží zvířat pocházejících z vlastního chovu, ale i kůží zvířat jiných chovatelů, kteří je nechtějí připravovat sami nebo se domnívají, že toho nejsou schopni. DPA se zavazuje vykonávat stálý dohled nad kožešnickými centry.

126 Článek 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin stanoví:

„Kožešnické centrum se zavazuje sloužit výhradně zájmům DPA, a zejména nesmí ukazovat kůže z vlastní produkce nebo kůže, které mu byly dodány, jiným osobám než zástupcům DPA. Kožešnické centrum se rovněž zavazuje neorganizovat prodej či jakýkoliv jiný způsob expedice kůží ve prospěch jiných nákupčích nebo prodejních organizací než DPA.“

Argumentace účastníků řízení

127 Žalobkyně tvrdí, že odkaz Komise v bodě 10 odst. ii) rozhodnutí na „[z]ávazek dodávat celou produkci kůží [...], který je součástí rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin“, je nesprávný. Podle žalobkyně bylo jejím cílem povzbudit co největší počet členů k tomu, aby si své kůže připravovali sami, protože to je významná složka výrobního procesu a zároveň faktor racionalizace; navíc to chovatelům umožňuje snížit jejich náklady na minimum. Aby byli chovatelé

stimulování k tomu, že si budou své kůže připravovat sami, je jim poskytována stálá pomoc, mezi jiným v podobě speciálních školení. Podle dohody o dohledu nad zpracováním kožešin kontroluje žalobkyně kvalitu přípravy kůží provedené dotyčnými chovateli, kteří provozují kožešnická centra na vlastní účet. Tato spolupráce umožňuje kožešnickému centru získat status „profesionálního kožešnického centra“. Výměnou za udělení tohoto statusu se kožešnická centra zavazují nevykonávat činnosti, které přímo konkurují dražbám pořádaným žalobkyní, tj. nevykonávat například zprostředkovatelskou činnost nebo činnost sběrného místa pro konkurenty DPF. Kožešnické centrum, které přistoupilo k dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin, může připravovat kůže pro kohokoliv. Kterýkoliv chovatel může porazit svá zvířata, dodat je do kožešnického centra a poté si vyzvednout připravené kůže a kdekoliv je prodat.

128

Podle Komise článek 5 dohody o dohledu nad zpracováním kožešin omezuje svobodu rozhodování členů DPF a brání jim v tom, aby nezávisle určili prodejní politiku, kterou hodlají sledovat. Účinkem tohoto ujednání podle ní je, že chovatel, který dodal svá zvířata do kožešnického centra za účelem stažení z kůže, nemůže toto centrum například požádat, aby kůže z jeho produkce ukázalo některému z konkurentů žalobkyně. V této souvislosti je důležité poznamenat, že samotný chovatel nežádá kožešnické centrum o to, aby například neukazovalo kůže z jeho produkce, a že pokud by kožešnické centrum požádal, aby tyto kůže ukázalo potenciálním kupcům, byla by jeho žádost na základě sporného ujednání odmítnuta. Podle Komise toto ujednání, které omezuje hospodářskou soutěž, brání tomu, aby chovatelé dodávali svou produkci kůží jiným aukčním domům než žalobkyni, neboť kožešnická centra nemají možnost ukazovat své produkty jiným nákupčím nebo aukčním domům, které projeví zájem. Tento zákaz zřetelně komplikuje dodávání kůží na jiné dražby než dražby pořádané žalobkyní a posiluje závazky dodávek stanovené jinde. Komise tvrdí, že vzhledem k tomu, že zákaz konkurence byl obsažen již ve stanovách DPF, bylo nadbytečné jej opakovat v dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin, avšak žalobkyně tak přesto učinila a odmítla toto ustanovení na žádost Komise zrušit. Kromě toho skutečnost, že sporné ujednání obsahuje povinnost, která znesnadňuje dodávání kůží jiným aukčním domům než domům provozovaným žalobkyní, potvrzuje, že omezující účinky zákazu konkurence jsou posilovány jednáním ve vzájemné shodě, které spočívá v nedodávání kůží konkurentům žalobkyně. Toto omezení hospodářské soutěže se dotýká všech chovatelů, kteří nechávají provést stažení kůže v kožešnickém centru, jež je smluvní stranou dohody o dohledu nad zpracováním kožešin, jmenovitě nějakých 30 % chovatelů v letech 1984/1985 a 20 % chovatelů v letech 1987/1988.

Závěry Soudu

129

Soud úvodem připomíná, že ve svém rozsudku ze dne 21. listopadu 1991, Technische Universität München, body 13 a 14 (C-269/90, Recueil, s. I-5469), Soudní dvůr rozhodl, že:

„[...] vzhledem k tomu, že se jedná o správní řízení, které s sebou nese složitá technická hodnocení, musí Komise disponovat posuzovací pravomocí, aby byla schopna plnit své úkoly.

Ovšem v případech, kdy orgány Společenství disponují touto posuzovací pravomocí, má dodržení záruk přiznaných právním řádem Společenství ve správních řízeních o to větší význam. K těmto zárukám patří zejména povinnost příslušného orgánu přezkoumat s péčí a nestranností všechny relevantní skutečnosti projednávaného

případu, právo zúčastněné strany [...] na dostatečné odůvodnění rozhodnutí. Pouze tak může Soudní dvůr ověřit, zda byly dány skutkové a právní okolnosti, na kterých závisí výkon posuzovací pravomoci“.

Zásada dostatečně přesného odůvodnění, zakotvená v článku 190 Smlouvy, představuje jednu ze základních zásad práva Společenství, jejichž dodržování musí zajistit soud, který může v případě potřeby uplatnit i bez návrhu důvod vycházející z nesplnění této povinnosti (rozsudky Soudního dvora ze dne 20. března 1959, Nold v. Vysoký úřad, 18/57, Recueil, s. 89, a Soudu ze dne 28. ledna 1992, Speybrouck v. Parlament, T-45/90, Recueil, s. II-33).

Je tedy třeba přezkoumat, zda rozhodnutí, které je zasazeno do rámce složitých hospodářských posouzení, bylo přijato v souladu s výše uvedenými zásadami, pokud se týká rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin.

130 Soud se domnívá, že z přezkumu čl. 1 odst. 1 písm. d) rozhodnutí vyplývá, že Komise došla k závěru, že dva druhy zákazů stanovené v článku 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin porušují čl. 85 odst. 1 Smlouvy: zaprvé zákaz uložený kožešnickým centrům ukazovat kůže jiným nákupčím než nákupčím DPA a zadruhé zákaz uložený kožešnickým centrům organizovat prodej či jakýkoliv jiný způsob expedice kůží ve prospěch jiných nákupčích než nákupčích DPA.

131 Pokud jde o zákaz ukazovat kůže jiným nákupčím než DPA, uložený kožešnickým centrům, Soudu nezbyvá než konstatovat, že tato část výroku není v rozhodnutí nijak odůvodněna a že jediná vysvětlení, která v této souvislosti Komise poskytla, jsou obsažena v její žalobní odpovědi a duplice. Podle ustálené judikatury však musí být odůvodnění rozhodnutí uvedeno v samotném textu rozhodnutí. Rozhodnutí nemůže být vysvětleno poprvé a a posteriori až před soudem Společenství, kromě případu výjimečných okolností, které však v projednávané věci nenastaly (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 26. listopadu 1981, Michel v. Parlament, 195/80, Recueil, s. 2861, a ze dne 8. března 1988, Sergio v. Komise, 64/86, 71/86 až 73/86 a 78/86, Recueil, s. 1399; viz dále rozsudek Soudu ze dne 20. března 1991, Pérez-Mínguez Casariego v. Komise, T-1/90, Recueil, s. II-143). Je tedy namístě konstatovat, že k této části výroku není uvedeno žádné odůvodnění, které by mohlo představovat její nezbytnou oporu, a v důsledku toho je třeba ji zrušit.

132 Pokud jde o zákaz organizovat prodej či jakýkoliv jiný způsob expedice kůží ve prospěch jiných nákupčích než nákupčích DPA, uložený kožešnickým centrům, Soudu nezbyvá než konstatovat, že jediné úvahy v rozhodnutí, které by mohly představovat oporu pro tuto část výroku, lze nalézt v citovaném bodu 10 odst. ii) a bodu 14 odst. iv) rozhodnutí, které se týkají údajného závazku dodávat celou produkci kůží, který má být obsažen v rámcové dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin. Soud se však domnívá, že ani ze znění sporného ustanovení, ani z praktických způsobů fungování žalující asociace nelze dovodit takový závazek výhradních dodávek, jak to ostatně implicitně, avšak nevyhnutelně uznala Komise ve své výše uvedené argumentaci.

133 Co se týče vlastního znění výše uvedeného článku 5 dohody o dohledu nad zpracováním kožešin, Soud se domnívá, že tento článek sám o sobě nestanoví žádný závazek výhradních dodávek, ať už ve formě požadavku, aby chovatelé dodávali celou svou produkci kůží kožešnickým centrům, nebo ve formě požadavku, aby kožešnická centra dodávala veškeré jimi zpracované kůže žalobkyni za účelem jejich prodeje výhradně na jí pořádaných dražbách.

134 Tento doslovný výklad je potvrzen přezkumem fungování žalující asociace v praxi. Žalobkyně totiž uvedla, aniž by Komise její tvrzení zpochybnila, že kožešnické centrum, které přistoupilo k dohodě o dohledu nad zpracováním kožešin, může připravovat kůže pro kohokoliv a že kterýkoliv chovatel je oprávněn porazit svá zvířata, dodat je do kožešnického centra a poté si vyzvednout připravené kůže a prodat je buď soukromě obchodníkům s kožešinami, nebo konkurentům žalobkyně, kteří je prodají na svých dražbách (viz bod 127 výše). Kromě toho je třeba připomenout, že Soud rozhodl, že čl. 4 bod 1 písm. f) stanov žalobkyně sice ukládá členům DPF, aby nejednali způsobem, kterým by přímo soutěžili s prodejní činností žalobkyně, neobsahuje však samo o sobě žádný závazek výhradních dodávek, protože účinkem tohoto ustanovení je v podstatě to, že se všem členům družstva zakazuje shromažďovat kůže pro účely jiných dražebních prodejů než těch, které pořádá žalobkyně (viz bod 73 výše).

135 Tento závěr je konečně potvrzen vlastními argumenty Komise, uvedenými v její žalobní odpovědi a duplice, protože žalovaná se v této argumentaci omezila na tvrzení, že sporné ustanovení omezuje hospodářskou soutěž a posiluje závazky dodávek stanovené jinde, aniž by jakkoliv uplatňovala, že článek 5 dohody o dohledu nad zpracováním kožešin sám o sobě obsahuje závazek výhradních dodávek.

136 Z předcházejícího vyplývá, že jediná část odůvodnění rozhodnutí, která by mohla účinně podpořit závěr o protiprávním jednání uvedený v čl. 1 odst. 1 písm. d) výroku, pokud jde o zákaz uložený kožešnickému centru organizovat prodej či jakýkoliv jiný způsob expedice kůží ve prospěch jiných nákupčích než nákupčích DPA, je mylná.

137 Ze všech předcházejících úvah vyplývá - aniž by Soud musel zjišťovat, zda sporné ustanovení omezuje hospodářskou soutěž nebo posiluje účinek jiných závazků výhradních dodávek obsažených na jiných místech stanov žalobkyně, neboť Komise tento argument neuvédla v rozhodnutí, nýbrž jej poprvé uplatnila ve spise účastnice řízení předloženém Soudu - že čl. 1 odst. 1 písm. d) rozhodnutí musí být zrušeno. Ze všech předcházejících úvah rovněž vyplývá, že Komise ve svém rozhodnutí nepřičetla žalobkyni žádné jiné jednání ve vzájemné shodě než to, které je spojeno s čl. 4 bodem 1 písm. f) stanov DPF a ke kterému se Soud vyjádřil v bodě 83 výše. V důsledku toho je namístě, aby Soud zrušil čl. 1 odst. 1 v rozsahu, v němž se týká jednání ve vzájemné shodě představujících porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy, jak oprávněně požaduje žalobkyně.

4.2. K ovlivnění obchodu uvnitř Společenství a značnému dopadu na hospodářskou soutěž

138 V rozhodnutí Komise uvedla, že obchod mezi členskými státy je ovlivněn, jelikož cílem nebo účinkem čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov DPF a závazku dodávat celou produkci kůží, kterým je podmíněno vyplácení záloh na mladá zvířata, zapojení do systému nouzové pomoci a účast v soutěži o zařazení na seznam vynikajících chovatelů, je omezení přístupu konkurentů na trh vytvořením faktického monopolu na dodávky a prodej norkových a liščích kůží v Dánsku. Toto omezení nebo vyloučení skutečné hospodářské soutěže vede podle rozhodnutí k rozdělení společného trhu, protože dánský trh je prakticky nepřístupný konkurentům DPF, a má značný dopad na obchod mezi členskými státy vzhledem k významu kožešnického odvětví v Dánsku, které se podílí z více než 27 % na světové produkci norků.

Argumentace účastníků řízení

139 Žalobkyně uplatňuje, že sporná ustanovení mají tak minimální vliv na hospodářskou soutěž a obchod uvnitř Společenství, že je možné k nim v souladu s pravidlem „de minimis“ nepřihlížet. Žádný chovatel nemá možnost ovlivnit nabídku a v důsledku toho ani ceny.

140 Komise s odvoláním na rozsudek Soudního dvora ze dne 25. února 1986, Windsurfing International v. Komise (193/83, Recueil, s. 661), uvádí, že sporná ustanovení brání členům asociace v tom, aby část své produkce zasílali do jiných členských států za účelem prodeje v těchto státech. S odvoláním na bod 13 výše uvedeného rozsudku ze dne 25. března 1981 v tzv. „případu syřidlo“ se Komise domnívá, že omezení hospodářské soutěže vyplývající ze sporných ustanovení může vyloučit hospodářskou soutěž mezi aukčními domy. Skutečnost, že dotčená ustanovení mají i jiné cíle, je bezvýznamná. Komise poznamenává, že v ostatních severeských zemích získala HBA mnohem větší podíl z kůží tam vyprodukovaných, než jaký získala v Dánsku. Rovněž upozorňuje na to, že dánská produkce norkových kůží představuje 72 % produkce Společenství a že obrat žalobkyně podstatně přesahuje 200 milionů ECU.

Závěry Soudu

141 Pro posouzení případného omezení hospodářské soutěže vyplývajícího ze sporných ustanovení, o kterých Soud rozhodl, že mohou takový účinek vyvolávat, z hlediska zákazu stanoveného v čl. 85 odst. 1 Smlouvy je třeba přezkoumat, zda tato ustanovení vedou k dostatečně významnému narušení hospodářské soutěže uvnitř Společenství, tj. je třeba zejména ověřit, zda je možné „na základě souhrnu objektivních právních a skutkových okolností předpokládat s dostatečnou pravděpodobností“, že sporná ustanovení „mohou přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně ovlivňovat obchodní toky mezi členskými státy“ (viz výše uvedený rozsudek Soudního dvora ze dne 30. června 1966, Sociétés Technique Minière). V důsledku toho je třeba zjistit, zda sporná ustanovení mohou zejména rozdělit společný trh tím, že konkurenti DPF nemají prakticky žádný přístup k dánskému trhu, a znesnadnit tak vzájemné hospodářské prolínání, které je zamýšleno Smlouvou.

142 Soud se domnívá, že za účelem odpovědi na tuto část žalobního důvodu je třeba uvést následující statistické údaje, které poskytla sama žalobkyně nebo které žalobkyně nezpochybnila:

- zaprvé, dánská produkce norkových kůží představuje přibližně 72 % celkové produkce Společenství;
- zadruhé, z 9 milionů norků a 240 000 lišek, které se v Dánsku průměrně vyprodukují každým rokem, prodala DPA v letech 1985/1986 8 milionů, respektive 185 000, a v letech 1986/1987 8,3 milionu, respektive 190 000;
- zatřetí, 98 % norkových kůží se vyváží.

Podíl vývozu do ostatních členských států na celkovém objemu výše uvedeného vývozu je proměnlivý a pohybuje se rok co rok v rozmezí od 33 % do 46 %; konečně, žalobkyně v průběhu jednání uvedla, že seskupuje 5 000 chovatelů a že pouze 50 až 100 dánských chovatelů není jejími členy.

143 Soud se domnívá, že tyto číselné údaje prokazují, že velmi významná část produkce dotčených kůží ve Společenství se uvádí na trh v režimu sporných ustanovení. Z toho vyplývá, že tato ustanovení, o kterých již Soud rozhodl, že jsou způsobilá porušovat čl. 85 odst. 1 Smlouvy, mohou odklonit obchodní toky z jejich přirozeného směru, a tím ovlivnit obchod mezi členskými státy. Komise proto správně dospěla k závěru, že předpisy a ujednání, kterými se řídí fungování žalobkyně a o kterých Soud rozhodl, že mohou porušovat čl. 85 odst. 1, mají značný dopad na hospodářskou soutěž a obchod uvnitř Společenství.

144 V důsledku toho musí být část žalobního důvodu vycházející z nedostatečného vlivu na hospodářskou soutěž a na obchod uvnitř Společenství zamítnuta.

4.3. K použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy

145 V rozhodnutí Komise uvedla, že oznámeným stanovám a pravidlům nelze udělit výjimku podle čl. 85 odst. 3, protože podmínky pro udělení výjimky nejsou splněny. V souvislosti se zálohami na mladá zvířata, podmínkami pro účast v soutěži o zařazení na seznam vynikajících chovatelů a rámcovou dohodou o dohledu nad zpracováním kožešin se v rozhodnutí uvádí, že tato ustanovení, která nebyla formálně oznámena, nespádají do působnosti čl. 4 odst. 2 nařízení č. 17, a proto jim nemůže být udělena výjimka na základě čl. 85 odst. 3. Tato výjimka každopádně nemůže být udělena vzhledem k tomu, že tato ustanovení omezují hospodářskou soutěž stejným způsobem jako ustanovení, která byla oznámena.

Argumentace účastníků řízení

146 Žalobkyně ve své replice uvádí, že podmínky stanovené v čl. 85 odst. 3 Smlouvy jsou splněny a že Komise měla v každém případě vyhovět žádosti o výjimku na základě uvedeného čl. 85 odst. 3 Smlouvy, kterou žalobkyně předložila.

147 Komise uplatňuje, že ve svém rozhodnutí uvedla, že podmínky pro udělení výjimky nejsou splněny, a že žalobkyně toto tvrzení ve své žalobě nezpochybnila. V důsledku toho se Komise domnívá, že tento žalobní důvod, poprvé přednesený až ve stadiu repliky, je nepřipustný.

Závěry Soudu

148 Soud konstatuje, že tento žalobní důvod byl poprvé přednesen v replice. Podle čl. 42 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu Soudního dvora, tehdy platného a použitelného rovněž pro Soud na základě čl. 11 třetího pododstavce rozhodnutí Rady ze dne 24. října 1988 o zřízení Soudu prvního stupně Evropských společenství, jehož znění z velké části převzal čl. 48 odst. 2 první pododstavec jednacího řádu Soudu, „[n]ové důvody nelze předkládat v průběhu řízení, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu písemné části řízení“. Tato část žalobního důvodu je tudíž nepřipustná.

149 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že rozhodnutí musí být zrušeno v tomto rozsahu:

- čl. 1 odst. 1 v rozsahu, v němž s ustanovením uvedeným v písmenu a) dává do spojitosti jednání ve vzájemné shodě představující porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy;
- čl. 1 odst. 1 v rozsahu, v němž se týká jednání ve vzájemné shodě představujících porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy;

- čl. 1 odst. 1 písm. d), které se týká zjištění porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy v důsledku článku 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin;
- čl. 1 odst. 2 v rozsahu, v němž nařizuje žalobkyni, aby jednak ukončila údajná jednání ve vzájemné shodě, jednak zrušila článek 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin.

K podpůrnému návrhovému žádání směřujícímu ke zrušení nebo snížení pokuty

Argumentace účastníků řízení

150 Žalobkyně tvrdí, že z její strany sice došlo k právnímu omylu, ale tento omyl je omluvitelný. Nemyslela, že sdružení a jejich činnosti v oblasti, která se řídí pravidly hospodářské soutěže stanovenými ve Smlouvě, budou posuzovány na jiném základě než na základě dánských právních předpisů. V dopise Monopoltilsynet ze dne 24. září 1986 dánské orgány pro hospodářskou soutěž informovaly Komisi, že nenalezly žádný právní základ, který by jim umožňoval zasáhnout proti stanovám žalobkyně nebo vyžadovat po žalobkyni, aby se zapsala do rejstříku Monopoltilsynet. Žalobkyně dále zdůrazňuje, že jako důkaz své dobré vůle pozměnila všechna ustanovení svých stanov, na nichž bylo založeno rozhodnutí Komise.

151 Žalobkyně ve své replice uvádí, že jakožto družstevní společnost založila své obchodní činnosti na zásadách družstevnictví, jejichž přímým důsledkem je ve většině zemí obecná povinnost dodávek, která je spojena s postavením člena. Pravidla žalobkyně jsou méně omezující a žalobkyně se mohla oprávněně domnívat, že nedochází k žádnému porušování pravidel hospodářské soutěže. Žalobkyně vycházela z tradice družstevního podnikání, kterou mají všechny členské státy.

152 S odvoláním na případy Frubo (rozhodnutí Komise 74/433/EHS ze dne 25. července 1974, Úř. věst. L 237, s. 16), květák (rozhodnutí Komise 78/66/EHS ze dne 2. prosince 1977, Úř. věst. 1978, L 21, s. 23), syřidlo (rozhodnutí Komise 80/234/EHS ze dne 5. prosince 1979, Úř. věst. 1980, L 51, s. 19) a pěstování okrasných květin (rozhodnutí Komise 88/491/EHS ze dne 26. července 1988, Úř. věst. L 262, s. 27) žalobkyně uplatňuje, že Komise dotčeným družstvům neuložila pokutu, přestože jejich činnosti omezovaly hospodářskou soutěž více než činnosti v projednávané věci.

153 Komise zpochybňuje, že se žalobkyně mohla dopustit omluvitelného právního omylu. Posouzení dánských orgánů se týká výlučně dánského práva. Žalobkyně měla vědět, že všechna sporná ustanovení, a zejména pak povinnost dodávat kůže výhradně na její dražby, jsou neslučitelná s čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Komise tvrdí, že zohlednila skutečnost, že žalobkyně ihned poté, co obdržela oznámení námitek, představila konkrétní návrhy na úpravu svých stanov, aby ukončila předmětná omezování. S odvoláním na rozsudky zvané „Pioneer“ (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique Diffusion française v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825) a „Anseau-Navewa“ (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. listopadu 1983, Anseau-Navewa v. Komise, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Recueil, s. 3369) Komise připomíná, že musí dbát na to, aby její konání mělo odrazující účinek, a že musí zohlednit velký počet skutečností, jejichž povaha a závažnost se liší podle typu a zvláštních okolností dotyčného protiprávního jednání. Při stanovení pokuty v projednávané věci se Komise řídila těmito zásadami.

154 V případech uváděných žalobkyní dospěla Komise k závěru, že došlo k jednání porušujícímu čl. 85 odst. 1 a že nemůže být udělena výjimka podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy. Kromě toho se všechny uvedené případy, s výjimkou tzv. případu syřidlo, týkaly produktů, na které se vztahuje příloha II zmiňovaná v článku 38 Smlouvy. Komise dále připomíná, že ve věci Meldoc (rozhodnutí Komise 86/596/EHS ze dne 26. listopadu 1986, Úř. věst. L 348, s. 50), která se týkala pěti podniků, včetně čtyř mlékárenských družstev, uložila vyšší pokuty, než je pokuta uložená žalobkyní.

155 Dánská vláda je toho názoru, že není namístě uložit žalobkyni pokutu, protože její členové považují dotčené stanovy za přirozenou součást specifické struktury družstva, a nikoliv za opatření, jehož cílem je omezovat hospodářskou soutěž. Dále tvrdí, že v tomto případě nedošlo k závažnému nebo úmyslnému jednání v rozporu s článkem 85 Smlouvy a že je třeba k tomu přihlížet jako k polehčující okolnosti.

Závěry Soudu

156 Soud se zaprvé domnívá, že co se týče argumentu žalobkyně, že ve svém omluvitelném omylu byla utvrzena reakcí dánských orgánů příslušných pro oblast monopolů, je třeba podotknout, že dopis Monopoltilsynet ze dne 24. září 1986 se týká jen zápisu žalobkyně do rejstříku Monopoltilsynet a že z ustanovení, kterých se rozhodnutí týká, jsou v tomto dopise zmíněny pouze stanovy žalobkyně. Zadruhé Soud připomíná, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že články 85 a 86 Smlouvy ve spojení s článkem 5 Smlouvy ukládají členským státům povinnost nepřijímat rozhodnutí, která mohou vyloučit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže vztahujících se na podniky. Dopis vnitrostátních orgánů, v tomto případě dánských, týkající se podmínek použitelnosti pravidel hospodářské soutěže tedy nemůže žádným způsobem Komisi zavazovat, pokud jde o použití článku 15 nařízení č. 17/62 (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. března 1985, CICCE v. Komise, bod 27, 298/83, Recueil, s. 1105).

157 Soud se zatřetí domnívá, že je namístě připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora (viz naposledy rozsudek ze dne 8. února 1990, Tipp-Ex v. Komise, C-279/87, Recueil, s. I-261) není k tomu, aby mohlo být protiprávní jednání pokládáno za úmyslné, nezbytné, aby si byl podnik vědom porušení zákazu stanoveného článkem 85 Smlouvy; postačuje, aby si nemohl nepovšimnout, že inkriminované chování mělo za cíl nebo za následek omezení hospodářské soutěže na společném trhu.

158 Soud se domnívá, že to je i případ projednávané věci, vzhledem k řadě ustanovení, která chovatelům ukládají povinnost dodávat celou produkci kůží k prodeji na dražbách pořádaných žalobkyní, a vzhledem k povaze povinnosti zdržet se konkurenčního jednání, uvedené v čl. 4 bodu 1 písm. f) stanov, jakož i ke kumulativnímu účinku těchto ustanovení.

159 Soud má rovněž za to, že rozhodnutí Komise, která žalobkyně zmiňuje, nemohla v žalobkyni vzbudit legitimní očekávání, a zejména nemohla vyvolat dojem, že na družstevní společnost se zásadně nevztahují ustanovení článku 85 Smlouvy. Z těchto rozhodnutí naopak vyplývá, že Komise se již dlouhou dobu domnívá, že určitá ustanovení obsažená ve stanovách družstevních společností mohou být v rozporu s čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Ani argument žalobkyně, že Komise nikdy neuložila pokutu družstvu, nelze přijmout. Komise se správně odvolala na své výše uvedené rozhodnutí v případě Meldoc. Soud navíc připomíná, že Komise vzala v úvahu jako polehčující okolnost skutečnost, že majetek žalobkyně je v rukou producentů, kteří

jsou jejími členy, a příjmy posledně jmenovaných jsou tudíž přímo závislé na výsledcích družstva.

160 Pokud jde o argument, že žalobkyně prokázala svou dobrou vůli tím, že změnila sporná ustanovení, Soud shledává, že z bodu 14 rozhodnutí vyplývá, že Komise již vzala jako polehčující okolnost v úvahu skutečnost, že žalobkyně předložila konkrétní návrhy za účelem odstranění dotčených omezení. Dále je třeba dodat, že i když čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 stanoví, že při stanovení výše pokuty je třeba kromě závažnosti protiprávního jednání zohlednit i délku trvání tohoto jednání, Komise může uložit pokutu i přesto, že dotčený podnik tak jako v projednávané věci změnil ustanovení, která porušují čl. 85 odst. 1 Smlouvy, neboť tato změna zakládá účinek pouze do budoucna.

161 Nicméně jak je uvedeno výše, Soud se rozhodl částečně zrušit výrok rozhodnutí, za podmínek vyložených v bodě 149 výše. Vzhledem k okolnostem projednávaného případu se Soud domnívá, že správné ohodnocení účinků tohoto částečného zrušení představuje snížení uložené pokuty o 40 %, a tedy že závažnosti a délce trvání zjištěného porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže odpovídá pokuta ve výši 300 000 ECU.

162 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že rozhodnutí musí být zrušeno v rozsahu vymezeném v bodě 149 výše, že pokuta uložená žalobkyni musí být snížena z 500 000 ECU na 300 000 ECU a že zbývající návrhová žádání obsažená v žalobě musí být zamítnuta.

K nákladům řízení

163 Podle čl. 87 odst. 3 prvního pododstavce jednacího řádu Soudu může Soud rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě měl každý účastník ve věci částečně úspěch i neúspěch, se Soud domnívá, že okolnosti projednávaného případu budou správně posouzeny, když rozhodne, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady. Vedlejší účastníci, kteří vstoupili do řízení na podporu návrhových žádání žalobkyně, ponесou vlastní náklady řízení v souladu s čl. 87 odst. 4 jednacího řádu.

Z těchto důvodů

Soud (druhý senát)

rozhodl takto:

- 1) Článek 1 odst. 1 rozhodnutí Komise ze dne 28. října 1988 (IV/B-2/31.424 – Hudson's Bay – Dansk Pelsdyravlerforening, Úř. věst. L 316, s. 43) se zrušuje v rozsahu, v němž se týká jednání ve vzájemné shodě představujících porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy.
- 2) Článek 1 odst. 1 písm. d) tohoto rozhodnutí se zrušuje.
- 3) Článek 1 odst. 2 tohoto rozhodnutí se zrušuje v rozsahu, v němž nařizuje žalobkyni, aby ukončila údajná jednání ve vzájemné shodě a zrušila článek 5 rámcové dohody o dohledu nad zpracováním kožešin.
- 4) Výše pokuty uložené žalobkyni v článku 2 tohoto rozhodnutí se stanoví na 300 000 ECU.
- 5) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

- 6) Účastníci řízení, včetně vedlejších účastníků, ponесou vlastní náklady řízení.